

*Stärkt upphovsrätt i EU en viktig delseger
Feministiska Sparq gör skillnad
Reklamfilmsboom på gång*

*Premiär för svensk
musikalfilm*

scen & film

Teaterförbundets tidning

NR: 5-2018

Kampen för modern upphovsrätt allt viktigare

EFTER EN HET SOMMAR har hösten kommit igång på allvar. Den här hösten har jag sett fram emot, det är nu mitt nya uppdrag som ordförande börjar på riktigt.

På Riksstämman i juni togs de beslut som ska prägla förbundets arbete de kommande åren. Vi ska ta fram ett nytt namn på förbundet, ett namn som bättre speglar vilka vi är och inom vilka branscher vi verkar. Det kommer vara en grannliga uppgift att hitta ett namn som både är inkluderande och tydligt, men det är nödvändigt för att vi ska fortsätta utvecklas som ett modernt och rekryterande fackförbund i ett föränderligt kultur- och medielandskap. Förslag på nytt namn ska presenteras vid Förbundsmötet 2020.

Vi fortsätter att prioritera arbetsmiljö och förebyggande arbete mot trakasserier på våra arbetsplatser. I den rapport som Kommissionen mot sexuella trakasserier tog fram ser vi att dessa frågor är kopplade till osäkra anställningsvillkor och tillfälliga arbetsgemenskaper. Teaterförbundet för scen och film är tydligt med att ansvaret för en förbättrad arbetsmiljö och säkrad trygghet för våra medlemmar, vilar tungt på arbetsgivarna. Det krävs både tryggare anställningar, bättre löner och en ökad medvetenhet om våra medlemmars utsatthet för att vi på allvar ska kunna vända utvecklingen.

Stämman beslutade också att vi ska verka för att fler yrkesgrupper ska kunna erhålla upphovsrättslig ersättning för sina verk. Det är inte förbundet som ensamt avgör vems verk som ska ligga till grund för upphovsrättsliga ersättningar, utan något vi kan uppnå i förhandlingar med våra motparter. Det kommer att innebära en hel del arbete, enighet och tålamod, men jag tror tiden är mogen för att vi ska kunna flytta fram positionerna. Att exempelvis de verk som skapas av våra maskörer och filmklippare inte genererar royaltys rimmor illa med hur tongivande och ofta avgörande deras arbete är för slutresultatet.

Förbundets arbete för en stärkt upphovsrätt blir allt viktigare när vi rör oss mot en ökad digitalisering och har globala motparter med enorma resurser och ofta motsatta intressen. Men det

görs film och tv-drama som aldrig förr, och möjligheten att sprida våra verk blir allt bättre. Det gör att vi har många med oss i kampen för en modern upphovsrätt för det digitala landskapet. I veckan som gick röstade Europaparlamentet för det så kallade DSM-direktivet – en uppdaterad, stärkt upphovsrätt för digitala media. Under hela sommaren har det pågått ett intensivt uppvaktande av parlamentariker i hela Europa från Teaterförbundet för scen och film, och de organisationer vi samverkar med, för att parlamentarikerna ska informeras om betydelsen av direktivet för konstnärer, upphovspersoner och journalister. I förlängningen också för utvecklingen av internet. Omröstningen var en viktig delseger för våra medlemmar, och kommer att ha stor betydelse för kulturskapares möjlighet att få ersättning för sitt arbete i en allt mer digitaliserad värld.

Jag är så glad och hedrad över förtroendet att få leda Teaterförbundet för scen och film. Vi har många stora utmaningar framför oss – inte minst osäkerheten kring vad valutgången kommer betyda för kulturpolitiken i kommuner, landsting och riksdag – men vi har en väldigt kompetent styrelse, ett eminent kansli och så många kloka engagerade förtroendevalda och medlemmar som med solidaritet och hängivenhet bidrar till ett förbättrat yrkesliv för oss alla. Jag hoppas att ännu fler förstår hur roligt det är att verka som förtroendevald så att vi tillsammans kan bli ännu starkare. Facket, det är vi!

SIMON NORRTHON

ORDFÖRANDE

Läst mer om upphovsrätt på sidan 16.

Sören Vilks

PÅ OMSLAGET: MALIN ÅKERMAN

FOTO: SOFIA SABEL

Scen & film – TEATERFÖRBUNDETS TIDNING

Utkommer med sju nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.

Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Mika Romanus**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Gertrud Dahlberg, Ylva Lagercrantz Spindler, Gert Lundstedt**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Jörgen Bergmark, Måns Clausen, Eleonor Fahlén, Amy Fee, Bengt Fröderberg, Minna Krook, Julia Reinhard, Mika Romanus, Martyna Lisowska**.

Scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Alex Simonsson Tel: 08-545 160 63.

e-post: alex@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2018.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TF:s hemsida: www.teaterforbundet.se

10

18

24

26

Innehåll nr 5-2018

4 MÅNADENS BILD

Animationsregissör: Lucas Cuesta Peña.

6 SPARQ GÖR SKILLNAD

Den feministiska gruppen Sparq listar ansvariga kvinnor på musikalscenen.

9 REKLAMFILMEN PÅ FRAMMARSCH

Kvinnliga regissörer tar större plats i ny reklamfilmsboom.

10 MÖT NYA ORDFÖRANDE SIMON NORRTHON

Teaterförbundet erbjuder en fantastisk gemenskap.

18 LISETTE GÅR I BRÄSCHEN OCH GÖR MUSIKALFILM

Scen & film på plats när filmen *En del av mitt hjärta* spelas in.

24 INTERVJU: PIA LUNDBERG

Nytt kulturråd i London bidrar med gediget filmperspektiv.

26 TEORI & PRAKTIK

Annelie Nederberg ger liv åt ljudet i föreställningen *Underkastelse*.

31 KRÖNIKA: JOEL MAURICIO ISABEL ORTIZ

Solidaritetsens tid är aldrig förbi!

34 DRAMA BLIR AKTIVISM I ZIMBABWE

Nästa nummer kommer den 14 november

Presstopp den 26 oktober

10 Simon Norrthon. Foto: Magdalena Boman

18 Från inspelningen av musikalfilmen *En del av mitt hjärta*.
På bild: Lisette T Pagler och Denny Lekström. Foto: Sofia Sabel

24 Pia Lundberg, nytt kulturråd i London. Foto: Magdalena Boman.

26 Ur föreställningen *Underkastelse* på Kulturhuset Stadsteatern.
På bild: Gerhard Hoberstorfer. Foto: Sören Vilks.

Lucas jättelika

Bild av en svart mineral som inspirerade Lucas till att rita jätten.

Namn: Lucas Cuesta Peña.

Ålder: 36 år.

Yrke: Animationsregissör.

Det bästa med ditt yrke: Att det finns alla möjligheter och inga begränsningar i animationsvärlden.

Aktuell i: Jag letar och skriver på manus till nya kortfilmer, parallellt jobbar jag med andras idéer som konceptkonstnär och gör postproduktionsjobb.

Kulturupplevelse som inspirerar: Nathalie Djurberg på Moderna Museet. Den skulpturala världen som står där är helt fantastiskt.

Lucas Cuesta Peña

drömvärld

VILKEN VÄRLD LEVER VI I? Vad är verkligt, vad är dröm? I Lucas Cuesta Peñas kortfilm *Imorgon aldrig mer* får tittaren följa med på en surrealistisk resa där en kvinna åker bil genom ett skogslandskap, en svensk sagovärld, bort från minnen och sitt gamla jag. Så krockar bilen med en räv. I likhet med den latinamerikanska berättartraditionen pendlar historien mellan dröm och verklighet.

– Kvinnan slungas in i en drömvärld och hamnar i en sjö med maneter, hon plockas sedan upp av en jätte. Jätten är den bild som mest representerar en drömvärld för mig. Publiken vet inte om kvinnan är död eller levande. För mig var det viktigt att det inte var en gud som plockade upp henne, utan bara något större än kvinnan. Jag föreställde mig en slags Moder Jord, och letade efter bilder på mineraler och kol och hittade ett fotografi på en mineral

som gav mig idén till att rita jätten. Titicacasjön i Peru och Laguna Verde i Bolivia är platser som inspirerat till jättens värld. I filmen ger jätten kvinnan symboliskt en andra chans, säger Lucas.

Som uppvuxen i Sverige med två argentinska föräldrar, tar Lucas gärna avstamp i den form av magisk realism som finns i Latinamerika, där drömmen blir en länk mellan liv och död.

– Djurriket är ofta representerat i latinamerikanskt berättande, med en stor portion fantasi och surrealism. Från början animerade jag ett rådjur. Men under arbetet med filmen blev det en räv istället. Råven är ju inte helt pålitlig, utan lite lömsk. Råven är nyckeln tillbaks till livet när hon återvänder från dödsriket.

Våren 2019 sätter Malmö opera upp WestEnd-succén *Matilda the musical*, baserad på en bok av Roald Dahl som handlar om en exceptionellt intelligent flicka, i regi av Elisabeth Linton.

Sparq tipsar om kvinnor som regisserar musikal

En jämställd musikalscen och nytänk på teatrarna. Det krävde den feministiska gruppen Sparq för drygt ett år sedan. Nu publicerar de listor på kvinnliga regissörer, koreografer och musikaliskt ansvariga på hemsidan: www.varahistorier.se

SPARQS PÅVERKANSARBETE har gett resultat.

– Det är så coolt. Nyligen hörde en producent på Blixten & Co av sig och ville ha våra listor. Det börjar hända saker, vi gör skillnad, säger musikalartisten Frida Modén Treichl.

Sparq har samlat 900 personer på sin hemsida www.varahistorier.se. Gruppen har listat namn på kvinnor som gjort musikal, en slags ryggrad som kan garantera ett nytänk på teatrarna och som kan arbeta mot förlegade könsroller på musikalscenen.

Tidigare har Sparq kartlagt 24 musikal som spelades under två år för att ta reda på hur mycket solotid män och kvinnor får på scen. Män fick 68 procent av tiden för att framföra sina solopartier, medan kvinnor gavs 32 procent av tiden. Även om titelrollen uppbärs av en kvinna, är

det oftast birollerna runt omkring, det vill säga männen, som får ta plats i det sceniska utrymmet.

Detta är ett strukturellt problem, menar Sparq. Det går att välja musikal där det finns fler kvinnoroller. Det är dessutom en myt att det inte finns kvinnor i ansvariga positioner i Musikal Sverige.

Sparq och gruppen bakom våra historier har tillsammans listat 35 kvinnliga regissörer som gjort musikal, musikteater och andra intressanta feministiska föreställningar på musikalscenen. Likaså har de listat 21 kvinnliga koreografer som gjort musikal och musikteater samt elva som har varit musikaliskt ansvariga.

– Listan kommer att fyllas på kontinuerligt. Men det går inte längre att säga att det inte finns kvinnor som gör musikal, säger Frida Modén Treichl.

MAGDALENA BOMAN

BAROMETERN

Är du förvånad över valutgången?

"Nej, tänk om vårt land ändå fungerar med en svag regering"

Niclas Peyron, producent film, ledamot i förbundsstyrelsen och Liberalerna Norrmalm:

– Nej, inte ett dugg, det var väntat. Det spelar ingen roll om vi har en stark eller svag regering. Det viktiga är att den statliga och privata finansieringen av filmindustrin fortsätter som vanligt. Men självklart utan någon politisk inblandning i det kreativa arbetet. Intressant är om vi får en svag regering i kombination med att det fortsätter att gå bra för Sverige och svensk filmindustri i alla fall. Tänk om ingen märker något, om det inte gör någon skillnad.

"Nej, det är tråkigt att folk väljer plånbok före ideologi när de röstar"

My Leffler, dekormålare:

– Nej, egentligen inte. Hela världen är jättevelig nu. Det finns ju två sätt att rösta, antingen med tanke på plånboken och familjen, eller utifrån etiska ideologiska aspekter, och dessvärre väljer många det första. Det är lite tråkigt. Man kan ju undra vart det barkar hän med samhället. Förmodligen blir det väl inte mer pengar till kulturen och troligtvis även dyrare för publiken att besöka kulturen. Men jag hoppas att kulturen kan bli mer lättillgänglig för alla.

"Nej, men jag är orolig för SD:s inflytande på politiken"

Eva Rizell, maskör:

– Nej, men jag är orolig. Det är skrämmande hur mycket SD vuxit jämfört med hur det såg ut för fyra år sedan. Det finns en risk att de får makt ihop med Alliansen. Men jag vet inte hur mycket inflytande SD kommer att få på kulturområdet. Det hänger ju på Alliansens politik, som SD kan stödja. På kommunal nivå däremot kommer förändringar nog att märkas tidigare, där samarbetar fler med SD och där har deras politik till viss del redan gett utslag.

Fråga i förra numret:
Har du tillgång
till rep/arbetslokal? **Ja 41 %**

Nej 57 %

Är du förvånad över valutgången?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se

Det produceras mängder av film i Stockholm. Det pågår en boom vad gäller rörliga bilder för content marketing och reklamfilm. Dessutom tar kvinnliga reklamfilmsregissörer allt större plats.

Reklamfilmen på frammarsch

EN BIDRAGANDE FAKTOR till att det är så hög produktionstakt just nu är den svaga svenska kronan, menar Kristina Wibom vd för produktionsbolaget Camp David film. Men suget efter rörliga bilder visar sig även på andra sätt. Efter många års studiobrist i Stockholm har nya initiativ tagits. Independent har byggt två nya, men något mindre studior för inspelning i Högdalen. De öppnade 2018.

Är reklamfilmen på återtåg?

– Ja, lite så. Våra två mindre studior i Högdalen går bra. Min uppfattning är att de blir fler, men att de är i mindre format än tidigare. Förr innebar reklam stora byggen, nu har de skalats ned, men det görs fler produktioner av varierande slag istället, säger Janne Lundgren, vd på Independent.

Även reklamfilmregissören Åsa Riton, som i Skandinavien representerats av Camp David film, och internationellt av

produktionsbolaget Ridley Scott creative group, bekräftar att det görs massvis av lågbudgetreklamfilm för nätet och i sociala medier.

– Det är stor skillnad idag jämfört med för några år sedan, säger Åsa Riton, som tillsammans med Linda Callenholt, startat en reklamfilmssektion inom Sveriges filmregissörer/Teaterförbundet för scen och film för att driva frågor om reklamfilm bättre.

– De filmer som görs internationellt har mycket högre budgetar än de som görs i Sverige. Det är stor skillnad. Gör du en pitch för Coca-Cola är det worldwide och du får en mycket bättre budget.

DEN ANDRA BOOMEN är att kvinnliga reklamfilmregissörer har börjat ta plats, menar Åsa Riton. Mycket tack vare *Free the bid* i England, där Åsa och några andra kvinnliga reklamfilmsregissörer från Sve-

rige finns representerade. Det handlar om att lyfta fram kvinnliga regissörer.

– I Sverige har vi startat *En av tre*, som bygger på samma idé att minst en av tre regissörer som bjuds in till en pitch ska vara kvinna. Det händer mycket på många olika fronter.

Åsa Riton startar nu ett eget produktionsbolag och lämnar Camp David film. Men större inspelningsstudior saknas ännu i Stockholm, då många filmproduktioner fortfarande görs utomlands. Janne Lundgren på Independent hoppas att förslaget om produktionsincitament ska klubbas av en kommande riksdag så att skattelättnader kan införas. Det skulle leda till att mer film, och att särskilt långfilm kan produceras inom landets gränser.

– Det skulle vara betydelsefullt för filmen i stort, säger Janne Lundgren.

MAGDALENA BOMAN

Kritik mot Filminstitutets branschråd

De branschråd som inrättades när landet fick en ny statlig filmpolitik ges inte det inflytande och den insyn som det var tänkt. Det menar Teaterförbundet för scen och film och Sveriges filmregissörer (SFR). Fler mötestillfällen och större transparens efterfrågas.

I SOMRAS PRESENTERADE Svenska filminstitutet en utvärdering av råden och förslag till en reviderad arbetsordning. Branschen har nu lämnat sina synpunkter på detta.

Film och tv-producenterna, landets filmpooler, SVT och Sveriges filmuthyreförening har skrivit till kulturministern att det saknas en uppriktig ambition att ge råden den insyn och det inflytande som avsetts.

Representanter från Teaterförbundet för scen och film och Sveriges filmregissörer, SFR, tycker inte heller i ett brev till Filminstitutet att den helhetsbild som institutet förmedlar stämmer. Avsikten med råden var att branschen fortsatt skulle ha inflytande på filmpolitiken, men i sin

nuvarande form sker inte detta på ett tillfredsställande sätt.

Idag möts råden endast två gånger om året. Men arbetet i råden kräver större kontinuitet, minst fyra sammanträden årligen, menar organisationerna i sitt gemensamma remissvar.

FORMEN FÖR DAGENS möten saknar möjligheter till en fördjupad diskussion. Det finns inte tid att följa upp väsentliga frågor som kan behöva beredas i flera led.

Om Filminstitutets styrelse ska ha ett så bra beslutsunderlag som möjligt att ta ställning till, måste arbetet mellan råden och styrelsen präglas av större transparens, skriver Teaterförbundet för scen och film, samt SFR i sitt svar.

Organisationerna påpekar också att Filminstitutet inte återkopplar till råden på ett tillfredsställande sätt. Ett exempel är när styrelsen fattade beslut om ett nytt stödssystem. Råden måste ges möjlighet att lämna synpunkter på slutgiltiga förslag innan de överlämnas till Filminstitutets styrelse. Om rådets svar inte redovisas får styrelsen inget fullständigt beslutsunderlag. Utan rådets eventuella gehör eller invändningar går det inte att följa riksdagens intentioner med den nya statliga politiken.

Det måste finnas en direkt kontakt mellan råden och Filminstitutets styrelse och förbundet ser gärna att styrelsen möter ordförandena i råden minst två gånger per år för avrapportering.

MAGDALENA BOMAN

Mer samsyn än olikheter runt kulturen

Vid presstopp strax efter valet, råder osäkerhet om vilka partier som kommer att bilda regering i Sverige de kommande fyra åren. Frågan är vilken roll det spelar för kulturutövare.

KULTURPOLITIKEN HAR ALDRIG varit något stort stridsäpple i någon valrörelse. Men sällan har den varit så fullständigt osynlig som i den senaste. Sannolikt beror det på en betydande konsensus kring den offentligfinansierade kultursektorn. Visst finns det marginella skillnader om man tittar på de etablerade riksdagspartiernas kulturpolitiska program och avsiktsförklaringar, men likheterna är större.

M menar att det är en kulturpolitisk åtgärd att sänka skatten för egenföretagare/entreprenörer, eftersom det är vad kulturarbetare är. KD vill införa klassikerkanon i skolan, men L är det enda parti som använder begreppet bildning. C betonar inte oväntat tillgänglighet ur ett landsbygdsperspektiv. V vill att kulturutövare ska kunna leva på sitt konstnärskap, inte sitt entreprenörskap. MP är trots sin grundligt utskälda fädäs med ett kulturpolitiskt program genomsyrat av identitetspolitik (2015) inte helt fria från denna speciella form av instrumentell kulturpolitik. Rätten att "utöva sin identitet" ska vara grundläggande för stöd åt olika kulturyttringar.

S är märkbart upptaget av att slå vakt om sin historiska position som den offentliga kulturpolitikens skapare (i och med 1974 års legendariska kulturpolitiska beslut) och vill återinföra formuleringen "kommersialismens negativa verkningar" i de nationella kulturpolitiska målsättningarna. S yttrar sig också, klarsynt nog, kritiskt mot tillämpandet av så kallad New Public Management (mål- och resultatstyrning) i kultursektorn. Samtidigt slår S vakt om 2009 års borgerliga kulturutrednings enda varaktiga resultat, kultursamverkansmodellen i landsting och kommuner. Där vill S öka den statliga medeltilldelningen.

Men annars är samsynen slående. Alla vill ha mera kultur i skolan. Alla vill slå vakt om armlängds avstånd, det vill säga kultur-

utövarnas frihet (även om det finns en ideologisk skillnad mellan höger och vänster: Högern ser ökat entreprenörskap, alltså självförsörjning som frihet, vänstern vill ha ökade bidrag).

Alla betonar kulturens nytta för demokrati, sammanhållning, personlig utveckling; en motkraft till utanförskap. Alla vill ha tillgänglighet, alla betonar vikten av möjlighet till kulturupplevelser i hela landet. Alla framhäver kulturens nytta i vård och omsorg, för näringslivsutveckling i de så kallade kreativa näringarna och i upplevelseindustrin. Alla vill förbättra kulturutövarnas ekonomiska ställning. Alla vill bevara och utveckla kulturarvet.

Inget parti föreslår dock vad som skulle vara den enda verkligt avgörande, och mest nödvändiga, kulturpolitiska reformen: en generell uppräknings av alla offentliga stöd som kompensation för flera decenniers urholkning på grund av kostnadsökningar. Budgetdisciplin trumfar kulturpolitiska utgifter. Alltid.

SÅ FINNS DET DÅ DEN stora avvikaren i skocken: SD. Här är inte kulturen någon marginell företeelse. Tvärtom, kulturen har en "helt central politisk funktion". Men när SD talar om kultur handlar det om kulturarv. Bevarande är ett nyckelord, framför allt av de kulturföreteelser som har stark symbolisk betydelse för den "svenska identiteten". Offentliga medel ska stärka det svenska kulturarvet, inte samtidskonsten. Denna ska stimuleras till att stå på egna ben. SD har sin egen definition av armlängds avstånd: utövare ska sörja för sin egen försörjning, statligt finansierad kultur är inte fri. Med andra ord ett adjö till de offentliga stödssystemen.

Precis som för hela nationen verkar alltså kulturpolitikens framtid vara beroende av vilket inflytande SD får över en ny regering.

BJÖRN GUNNARSSON

HALLÅ DÄR...

Internationellt och lokalt på Riksteatern

Hallå där Dritëro Kasapi som slutar som biträdande teater- och scenkonstchef på Kulturhuset Stadsteatern för att i november bli ny chef på Riksteatern. Vad gör du just nu?

– Jag har precis haft kollektionering för Aischylos pjäs *De skyddssökande*, i bearbetning av David Grieg, som jag ska regissera. Det blir premiär den 18 oktober på Kulturhuset Stadsteatern.

Sedan börjar du som teaterchef på Riksteatern. Hur känns det?

– Underbart! Det är en teater som jag känner väl och har jobbat på tidigare. Jag tycker om strukturen med en teater i kombination med en folkrörelse som gör konst för hela landet.

Hur kommer det att märkas att du tar över som chef?

– Jag vill fortsätta att göra en varierad repertoar, som ju är Riksteaterns styrka, och som är inkluderande på alla plan. Och jag är inte rädd för fördjupning. Dessutom hoppas jag att kunna introducera en internationell utblick som samtidigt är lokalt förankrad. Konkret innebär det spännande internationella samarbeten med både underhållande och angelägna berättelser som visar på att Sverige är en del av en större värld.

Kommer du att hinna regissera framöver?

– Jag hoppas det, men det återstår att se hur mycket tid som kommer att finnas över.

Du har varit på Kulturhuset Stadsteatern i drygt tre år. Vad tar du med dig därifrån?

– En kämpaglöd och en känsla av att ingenting är omöjligt att åstadkomma. Både Stadsteatern och Riksteatern har en unik och modern folklighet som är spännande och full av möjligheter.

Vad tror du kommer att ha hänt på Riksteatern om tre år?

– Det kan jag inte säga. Vi lever i föränderliga tider. Teater uppstår i möten mellan publiken, konstnärerna, samtiden och även hur kulturpolitiken utformas. Men hög konstnärlig kvalitet och tillgänglighet för fler kommer alltid att vara mina ledstjärnor. Jag ser nu fram emot att resa runt i landet, träffa och lära känna Riksteaterns lokala föreningar.

GERTRUD DAHLBERG

Stipendiefest 2018

SEDAN 2002 DELAR Teaterförbundets rättighetsbolag ut stipendier till upphovspersoner och utövande konstnärer som är 55 år eller äldre och som medverkat i biograffilmer, tv-dramer eller radioteater. I år fick 20 personer dela på 400 000 kronor från fonden. Filmvärlden i Sverige är inte så stor, och stipendieutdelningen blir ett kärt återseende för många, konstaterade Gunnar Furumo i stipendienämnden som hittade en del länkar mellan stipendiaterna.

Skådespelaren Johan Hedenberg medverkade i tv-serien *Hästens öga* ...

... i den serien hade Lars Dejert en genomgående roll som Stumpen. Han var även Hulken Hultén i tv-serien *Kvällspressen*.

I *Kvällspressen* spelade Marie Ahl åklagare. Men hon har bland mycket annat gestaltat prästfru i Jon Lindströms film *Järngänget*. I tv-serien *Skilda världar* spelade hon en mindre roll som Annika Lindström ...

Megauppgiften i serien *Skilda världar* är Pia Oscarssons. Under sex säsonger och i 500 avsnitt höll hon liv i Karin Toivonen. Hon gästspelade även i serien *Träpatronerna* 1984.

I *Träpatronerna* gestaltades Cajsa Ödmark av Kerstin Widgren. Hon gjorde sin filmdebut 1958 som studentska i Lars-Eric Kjellgrens *Lek på regnbågen* och har bland annat medverkat i tv-serien *Lösa förbindelser* på 80-talet.

I *Skilda världar* finner man även förmanen Lundin som spelades av Bo Höglund som haft en återkommande roll i nästan alla *Beck*-filmer som servitören Mats på krogen där kommissarie Beck ofta åter middag. Men han spelade också överste Borgström i *Fiendens fiende* ...

I *Fiendens fiende* arbetade Mia Ögren som kostymassistent. Det var 1990, därefter har Mia gått vidare som kostymdesigner för ett stort antal filmer och tv-serier, exempelvis *Livet enligt Rosa* och *Skumtimmen*.

Björn Runge är en hängiven teaterregissör, men kanske ännu mer hängiven filmen. Snart är det Sverigepremiär för hans film *The wife* med Glenn Close i en av huvudrollerna. Han har också gjort filmerna *Om jag vänder mig om* och *Mun mot mun* och *Happy End*.

I *Om jag vänder mig om* och i *Mun mot mun* har Ann Petré haft framträdande roller och den kvinnliga huvudrollen Jonna i *Happy End*. Hon har genom åren haft ett 60-tal större eller mindre roller i tv-drama och film, bland annat i *Peter och Petra* där hon spelade skolfröken.

Jörgen Persson svarade för filmfotot i *Peter och Petra*. Han är av våra främsta och mest meriterade filmfotografer, bland annat känd för sin ljussättning och förmåga att fånga det naturliga ljuset. Han har minst ett 50-tal filmer och tv-serier bakom sig, bland andra *Elvira Madigan*, *En kärlekshistoria*, *Mitt liv som hund* och *Pelle Erövaren*.

Grattis till alla stipendiater!

Övriga stipendiater som inte finns med på bild är: Susanne Barklund, Anna Bjelkerud, Tove Granditsky Svenson, Jill Ung, Claes Weinar, Bo William Lindström, Kerstin Bagge, Sharon Dyall, Peter Oskarson och Åsa Sjöström.

Foto: Magdalena Boman

Bjud in mig! Jag vill resa runt och träffa medlemmar

I somras valdes skådespelaren Simon Norrthon till ordförande för Teaterförbundet för scen och film. En utmaning som han ser fram emot.

– Jag har varit aktiv i förbundet på olika sätt sedan jag gick ut från Teaterhögskolan 1992. Det här ska bli väldigt roligt.

SIMON NORRTHON HAR TAGIT på sig rollen som ordförande på heltid, men han kommer även att vara yrkesverksam som konstnär.

– Jag kommer att spela, men i mån av tid. Min huvudsakliga uppgift är ju att leda förbundsstyrelsen och det ser jag fram emot. Nu vill jag resa runt och träffa medlemmar. Så bjud in mig! Jag vill besöka lokalavdelningar och yrkesavdelningar runt om i hela landet.

Vilka frågor är viktiga just nu?

– En stor fråga är rekrytering. Förbundet måste bli fler och starkare i vissa yrkesgrupper. Vi måste rekrytera mer på film- och tv-området, bli ett attraktivt och dynamiskt förbund för filmarbetare. Det är superviktigt. I det ligger också frågan om byte av namn på förbundet. Det ska vi börja jobba med nu, arbetet ska vara klart till förbundsmeetet om två år. Kulturpolitiskt så måste konstnärslönerna upp – det ska gå att försörja sig på sitt yrke. En konstnärspolitisk utredning har presenterats, en gedigen kartläggning som visar att konstnärers löner har en utveckling som ligger 20-30 procent under, jämfört med motsvarande utbildningsnivå i andra yrken. Trygghetssystem och socialförsäkringar måste anpassas till våra medlemmars verklighet. Allianserna bör byggas ut. Rapporten konstaterar att kostnadsramarna för kulturbudgeten måste utökas, men som en statlig utredning ska den finansieras inom sitt kostnadsområde så vi vet ännu inte hur den landar hos den nya regeringen. Vårt stora påverkansarbete kring lagändringar, trygghetssystem, socialförsäkringar och skattelagstiftning sker genom TCO som vi har goda relationer med. Vi har också ett nära samarbete med Klys.

Har du några särskilda frågor som du personligen brinner för?

– Jag har jobbat mycket med utbildning, det är angelägna frågor för våra medlemmar och där har jag kompetens. Mångfald och jämställdhetsarbete är både roligt och viktigt. Men sen tänker jag mycket på arbetsmiljö. Allt som hände förra året gjorde frågan om arbetsmiljö akut. Vi blandar osäkra anställningar, olika erfarenheter och olika status, utan att ha verktyg att hantera det. Vi måste bli bättre på att prata om makt på arbetsplatsen, ingen ska

behöva vara rädd på jobbet. Nu har vi mandat och incitament för att tala om det. Jag hoppas att vi tillsammans med arbetsgivarna kan skapa en arbetsmiljö fri från trakasserier. Det ska vara tydligt vad som gäller för att kunna förebygga att det händer. Det måste finnas tydliga och effektiva vägar att gå när det händer. Vi företräder också både offer och gärningsmän, det ska vi komma ihåg.

Vad hoppas du kunna uppnå under din tid som ordförande?

– Vi ska fortsätta att modernisera förbundet. Medlemmarna har behov av ett fackförbund och en branschorganisation, en medlemsklubb och en slags vidareutbildare. Vi beskrivs ibland av filmarbetare som ett förbund för teater och scenkonst. Det är vi inte alls, tänker jag. Men det kanske finns normer inom förbundet som vi behöver se över. Vi är ett gammalt fackförbund från scensidan och vissa saker har levt kvar. Normer ska vi ha, men de ska inte vara exkluderande för någon medlemsgrupp. Teaterförbundet är ett konstnärligt fackförbund och medlemmarna är måna om att det finns en förståelse för konstnärligt skapande. I mina visioner handlar det om att bygga på det som finns, men att vara vaksam på det som sker. Det finns en gravitation mellan att vara branschorganisation, konstnärsklubb och fackförbund, och så måste det vara. Men ibland måste vi förklara att vi är ett fackförbund. Ett fack får inte bli elitistiskt som politiska partier. Facket kräver aktivism, solidariteten är grunden för vårt existensberättigande och för vår överlevnad.

MEN DEN FACKLIGA medvetenheten behöver växa i leden, menar Simon.

– Vi måste stärka gemenskapen. Ta inte den låga lönen, ställ dig bakom och säg till när något är orättvist. Utan den aktivistiska delen är vi endast en agentur eller branschorganisation. Facket är vi. Jag tycker mycket om vårt förbund och historien det bär, med de stipendier vi delar ut och Höstsol. Våra medlemmar har ett passionerat förhållande till organisationen. De är, och har alltid varit engagerade. Teaterförbundet erbjuder en fantastisk gemenskap!

MAGDALENA BOMAN

Far och farfar var sjökaptener så förbundets nya ordförande Simon Norrthon har inget emot att fotograferas vid Norr Mälarstrand, inte långt från kansliet på Kaplansbacken.

Astrid Lindgrens värld ska rymma mer mångfald

Bättre representation sett till både etnicitet och kön. Det kräver en ny arbetsgrupp på Astrid Lindgrens värld, som är en stor arbetsgivare för nyutexaminerade skådespelare. Nu lovar teaterledningen förbättring.

Astrid Lindgrens värld

Ylva Lagercrantz Spindler

VI STÄMMER MÖTE I HÖJD med Lotta på Bråkmakargatan, skådespelaren Oskar Bergström och jag. Sedan 2015 är han ordförande för den lokala fackklubben vid Astrid Lindgrens värld, en avdelning som han vid tillträdet också väckte ur en slumrande Törnrosasömn.

– Med många säsongsarbetare är det svårt att skapa en kontinuitet i det fackliga arbetet, förklarar han återuppståndelsen

över en kopp kaffe denna lediga lördag. Annars spelar han en av Tengils män i *Bröderna Lejonhjärta*.

Denna sista helg för sommarsäsongen är det fullt av glada barn som far runt bland de små kullerstensgränderna, däribland många utländska turister.

Varje år besöker runt 480 000 personer Astrid Lindgrens värld, denna enorma teaterpark strax utanför Vimmerby som med sina små idylliska bullerbyhus bildar ett slags ålderdomlig Sverigebild i miniatyr, ett land där alla sagobarn är blonda och glassen alltid god. Bara Tengils borg ligger som ett mörkt hot och vibrerar i

fjärran, gömd i skogen längst upp i parken. Här spelas det i genomsnitt 40 unika föreställningar per dag, framförda av 155 säsongsanställda. Därmed är teatern en stor arbetsgivare.

Alla produktioner tar avstamp i Astrid Lindgrens böcker som hittills har sålt i över 165 miljoner exemplar, på totalt 101 språk, översatta till allt från afrikaans till tigrinja.

MEN HUR SER DET UT på Astrid Lindgrens scener? Vilka skådespelare gestaltar egentligen Pippi, Emil, Lotta, Skorpan och kompani? Känner sig alla barn välkomna in i Villa Villekulla?

Enligt Cilla Nergårdh, pressansvarig på Astrid Lindgren AB (som förvaltar författarens dödsbo), finns det inga restriktioner när det gäller vem som får spela vad.

– Vi har inga sådana riktlinjer. Vi läser alla nyinkomna manus. För oss är det bara viktigt att man är trogen Astrids berättelser. Däremot lägger vi oss inte i vad skådespelarna har för kön eller hudfärg, säger hon till Scen & film.

Många av Astrid Lindgrens sagor handlar om mod. Ofta gestaltas barn som går sin egen väg och vågar stå emot rådande normer. Som Pippi, Ronja och Lotta. Här syns också ett slags ut-

anförskap: de osedda. Som med Bosse i *Mio min Mio*. Det tycker Oskar Bergström måste speglas i verksamheten.

– Vad Astrid Lindgren ville med sitt författarskap var ju att barn skulle bli sedda. Det är min uppfattning. Ur det perspektivet är det extremt viktigt med representation just här hos oss, att alla barn kan känna igen sig i dem de ser på scenen.

Det vill en nystartad arbetsgrupp för mångfald och representation på Astrid Lindgrens värld – en underavdelning till Teaterförbundets lokala fackklubb – nu jobba hårt för.

I ett uttalande skriver de bland annat att ”det är oförsvärbart att vara Sveriges största utomhusteater och samtidigt ha så få icke-vita skådespelare/musiker anställda”.

EN DIALOG FÖRS NU MED teaterledningen, något som den välkomnar.

– Vi arbetar aktivt med vårt mångfaldsarbete på teateravdelningen och företaget i stort, är deras skriftliga kommentar.

Hittills har teaterledningen talat med andra teatrar om hur de gör med mångfaldsarbetet och ledningen har tagit del av Teaterförbundets mångfaldscheck. Ett löfte redan nu är också att de ska

bli tydligare med vilka skådespelare de söker i sina platsannonser, att en jämn könsfördelning, samt etnisk och kulturell mångfald är något de tycker bidrar med en högre kvalitet i föreställningarna.

För Oskar Bergström var det viktigt att det bildades en fristående mångfaldsgrupp, med expertkunskap, inom det lokala facket.

– Tittar man exempelvis på scenen Junibacken, så finns där redan nu ett nytänk när det gäller hur Pippi kan se ut. Sedan handlar det om att övertyga både en styrelse och en ledningsgrupp här på teatern. För vissa besökare kommer det nog att vara kontroversiellt. Men det ska inte spela någon roll om det blir konsekvenser. Det viktiga är att det finns en representation.

En annan fråga som mångfaldsgruppen vill jobba med är genusfrågor. Hur ser det ut idag? Skulle det vara möjligt att Emil spelades av en tjej?

– Det har vi också diskuterat, men jag tror att det skulle vara svårare att driva igenom. Då ligger representation i form av etnicitet mycket närmare. Men där finns också mycket att göra. Idag är det till att börja med fler manliga än kvinnliga skådespelare som jobbar på Astrid Lindgrens värld, vilket också beror på hur det ser ut i Astrid Lindgrens böcker.

YLVALAGERCRANTZSPINDLER

Svart identitet får ny form i Sverige

*En afrosvensk identitet och kultur är på väg att få fäste i Sverige. Det skildrar Monica Miller, New York-baserad professor i afroamerikansk litteratur och kultur i New York, i sin kommande bok **Blackness, Swedish style**.*

UNDER EN AV SOMMARENS heta dagar pustar Monica Miller ut i värmen inne i ett café på Södermalm. Hon är på ett av sina återkommande besök i Sverige och har under senare år observerat en enastående utveckling av svart kultur och identitet i Sverige.

– På ett sätt har ni det besvärligt här i Sverige med SD som politisk kraft, å andra sidan har det skett mycket intressant under senare år. Det handlar inte bara om rasism och att ett motstånd växt fram, utan det faktum att en kulturell identitet faktiskt fötts i Sverige.

Monica Miller är verksam professor vid Bernard College vid Columbia University och har hon sin bas i New York där hon är gift med en svensk. Tillsammans har de två afrosvenska barn. Monica undersöker just kulturell identitet.

– Jag har rest till och från Sverige under närmare 20 års tid, men vi har även bott här i längre perioder. Runt 2010 märkte jag att något hade förändrats i sättet som afrosvenskar figurerade i svenskt kulturliv. Jag har ju en ganska god idé om hur ras, svarthet och etnicitet fungerar i USA eftersom jag har undervisat och skrivit om detta i USA. Däremot förstod jag inte hur det fungerade i Sverige. Min första fråga var hur svenskar tänker kring svarthet? Min andra fråga var hur ser svarta svenskar på sig själva, viken slags kultur skapas via dem?

Monica hade bestämt sig för att göra en studie kring svarta människor i Sverige. 2012 bodde familjen en längre tid i Sverige, då fick hon kontakt med skådespelaren Ellen Nyman – deras barn gick i samma klass.

– Hon satte mig i kontakt med föreningen Tryck som var på väg att formera sig. Det är en fantastisk grupp människor, med anmärkningsvärda historier, som kommit samman under speciella omständigheter. Nu har Tryck normaliserats, då var föreningen ganska kontroversiell. Medlemmarna var beredda att ingå i diskussioner och utsätta sig för ifrågasättande, det fanns en personlig risk för dem att sticka ut hakan. Det krävdes stort mod av dem. Som forskare var det fascinerande att observera ett sådant skede i deras arbete. Jag lärde mig massor om hur ras och svarthet fungerar i Sverige.

I *Blackness, Swedish style* undersöker Monica Miller hur svarthet upplevs på en plats som inte har en tydlig eller väl utvecklad kolonial historia. Hon koncentrerar sig på scenkonsten och performancekulturen i Sverige, sett utifrån ett brett spektrum.

– Jag har precis skrivit klart ett kapitel om Jason Diakité Timbuktu och hans självbiografiska bok *En droppe midnatt*. Han har påbörjat en intressant och viktig diskussion. Jag ser fram emot att se hur hans historia tas emot i New York i höst när föreställningen sätts upp på Harlem Stage.

Monica Miller har även intervjuat alla som medverkade i pjäsen *En druva i solen*, både före och efter den internationella turnén. Alla upplevde att arbetet med den pjäsen gav utrymme till ett känslomässigt växande.

– De medverkande sa att arbetet förändrade dem helt och hållet. De hade nog förväntat sig att det skulle kunna ske under arbetets gång. Men de hade inte kunnat föreställa sig att upplevelsen skulle hänga kvar långt efter. Skådespelarna kunde knappt beskriva vad det betydde för dem att få spela med bara svarta på scen. Att få ingå i en sådan gemenskap var något helt nytt. Skådespelarna blev delaktiga i ett historiskt unikt moment. Denna upplevelse gav dem ett nytt perspektiv, dels på deras egna karriärer, dels på deras sociala politiska och kulturella ansvar.

BOKEN, BLACKNESS SWEDISH STYLE spänner över en begränsad period, mellan 2012 och 2017, då en svart gemenskap växer fram med uppdrag att expandera svenskheten och göra den mer inkluderande inom kultursfären. Det handlar om möjligheten att skapa en högre tilltro till identitet.

Vad är det viktigaste du kommit fram till i dina studier?

– Jag intresserar mig för frågan om en möjlig gemenskap. Hur svarta relaterar till varandra. Till skillnad från Sverige är USA rasmedvetet. I Sverige bygger gemenskapen på en upplevd relation. Den skapar en samhörighet som är inkluderande. Samtidigt är den svår att definiera eftersom alla gränser skapar någon form av exkluderande. I USA har vi lagstadgade rättigheter, en lång historia med många skuggor och historien är väl definierad. Där är det svårt att bryta gränserna. I Sverige går det att skapa en gemensam grund, dels för att landet saknar en väldefinierad och uttalad kolonial historia, dels på grund av den stora mångfald i bakgrunder bland afrosvenskar. 2000-talet bjuder på nya samtal, nya utmaningar och en ny kamp. Det är något helt annat än 1900-talets historia. Jag tror att vi kan lära av varandra.

Magdalena Boman

Monica Miller

Bor: New York, USA

Arbetar med: Professor i afroamerikansk litteratur och kultur. Litteratur, film och samtidskonst och kulturella studier i den svarta diasporan. Specialiserat sig på hur svarta människor förnyar kulturen utifrån performancekultur sett utifrån ett brett perspektiv.

Aktuell med: Ett första utkast till *Blackness, Swedish style*, Boken beräknas vara klar nästa sommar.

Tidigare arbeten: *Slaves to fashion: Black dandyism and the styling of black diasporic identity*, där hon skriver om mode och om personligt mode i form av kläder. Boken prisades 2010 som den bästa boken i afroamerikansk litteratur och kultur.

Google kunde inte stoppa upphovsregler i EU

Trots hundratals miljoner kronor i påverkansoperationer lyckades inte Google, Facebook och Twitter hindra EU-parlamentet att anta förslag till nya upphovsrättsregler för en inre digital marknad.

I EN ANDRA RÖSTNING den 12 september antogs förslaget om ändrade upphovsrättsregler (438 parlamentariker för och 226 emot). Reformförslaget syftar till att förbättra tillgången till musik, filmer, tv-serier och annat upphovsrättsligt skyddat material, och ska inte minst ge förutsättningar för en mer rättvis och hållbar marknad för kulturskapare och andra rättighetshavare. Det står klart att förslaget stärker upphovspersoners och utövande konstnärers i allmänhet svaga förhandlingsposition. Bland annat genom att få rätt till insyn i omfattningen av utnyttjanden och rätt att återkalla rättigheter om de inte utnyttjas. Framför allt får de möjlighet att ta del av värdet som internetanvändningen av deras verk och prestationer ger upphov till.

Men inte bara de stora it-företagen har bekämpat förslaget. Det finns också politiker som anser att kulturskapare inte bör få betalt. De som var kritiska till formuleringar i artikel 13, vars syfte är att tvinga plattformarna att införa ett slags innehållsfilter, menar att

det hotar friheten på nätet. Tankegångarna känns igen från den tid Piratpartiet förespråkade gratis tillgång till film och musik på nätet. Vad artikel 13 anger är det självklara att onlinetjänster som tillhandahåller uppladdat upphovsrättsligt skyddat material ska träffa avtal med rättighetshavarna. Samtidigt ska leverantörerna visa att de kan verifiera innehållet, vilket de etablerade plattformarna kan göra redan idag. Men små, icke-kommersiella företag som exempelvis Wikipedia är undantagna från bestämmelserna.

NU GÅR FÖRSLAGET VIDARE till trilogien, det vill säga överläggningar mellan företrädare för kommissionen, parlamentet och ministerrådet. Men med hänsyn till kommissionens och ministerrådets inställning är det otänkbart att de viktigaste förslagen för kulturskaparna kommer att ändras.

GUNNAR FURUMO

Intensivkurser och workshops på Kulturama för dig som vill ta ditt agerande till en ny nivå

- Workshop med Anna Pettersson och Lina Leandersson
- Workshops med Alexander Moberg: Ge regi, Agera framför kameran, Förbered dig för audition
- Workshop med Liv Elf Carlén: Att gestalta och iscensätta kön

Hos oss hittar du också workshops i bland annat: Method Acting, Meisnerteknik, Actionteknik för skådespelare, Spela med mask, Dramaturgi

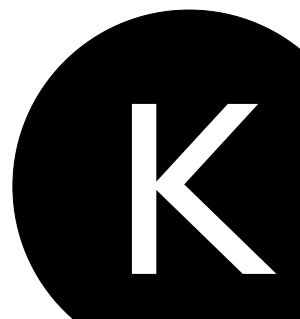
Boka nu på kulturama.se/kurser

K O N S T N Ä R S N Ä M N D E N

Konstnärsnämnden utlyser bidrag

- **Projektbidrag inom film**
Ansökningsperiod 18 sept-18 okt
- **Projektbidrag inom teater, dans**
Ansökningsperiod 18 sept-25 okt
- **Resebidrag**
- **Internationellt kulturutbyte**
- **Internationellt studiestipendium**
Sista ansökningsdag 22 oktober

www.konstnarsnamnden.se

Sök bidrag från Konstnärsnämnden

Nu är det hög tid att söka Konstnärsnämndens olika projektbidrag för film, teater och dans. Ansökningsperioden för teater och dans pågår till och med 22 oktober, medan filmens bara är öppen till och med 18 oktober. I samtliga fall fattas bidragsbeslut i mars 2019. Därtill finns det som alltid regelbundet möjlighet att söka resebidrag för ett internationellt kulturutbyte. Håll utkik på Konstnärsnämndens hemsida www.konstnarsnamnden.se

Regeringens satsning på kultur i yttersta glesbygd

Kulturrådet har fått i uppdrag av regeringen att genomföra en satsning för att stärka kulturen i landets allra glesaste glesbygder. Bland annat ska de förbereda så att medel kan sökas av aktörer i hela landet och "beslutas av myndigheten på ett ändamålsenligt och skyndsamt sätt". Arbetet ska genomföras i form av tidsbegränsade pilotprojekt under perioden 2019–2020 för att sedan slutredovisas den 15 mars 2021.

Eva Melander i rollen som Tina i *Gräns*.

Filmen *Gräns* blir årets Oscarsbidrag

Ali Abbasis långfilmsdebut *Gräns* blir Sveriges bidrag till en Oscarsnominering i kategorin bästa icke-engelskspråkiga film.

– Det är en seger för alla som inte hör hemma någonstans, säger författaren John Ajvide Lindqvist vars bok filmen bygger på. *Gräns* fick världspremiär (och vann) i den prestigefyllda sektionen *Un certain regard* på årets filmfestival i Cannes. Huvudrollen spelas av Eva Melander som senast sågs på Uppsala stadsteater i *Rickard III*.

Förtydligande

Det var 4 700 personer som svarade på Kantar Sifos rapport om trakasserier, av dem hade åtta procent utsatts för sexuella trakasserier under de senaste tolv månaderna.

Bio Rio sålt till privat ägare

Bio Rio, invigd 1943, är en av Stockholms få kvarvarande kvartersbiografer. Sedan 2008 har den ägts och drivits av Folkets Hus och Parker. Nu får den en ny, privat ägare. I SR:s Kulturnytt uttrycker Bio Rios administrativa verksamhetschef, Agneta Mogren, oro för att en ny, kommersiell ägare kommer att sätta vinstintresset före kvalitetsfilm, som är Bio Rios nuvarande repertoar. Men Calle Nathanson, vd för Folkets Hus och Parker, håller inte med.

– De tar över vårt bolag, aktierna i Bio Rio, och fortsätter att driva samma verksamhet. Det har vi kommit överens om, säger han till Kulturnytt.

Nya konsulenter på Filminstitutet

En kontaktrockad sett till filmkonsulenter har skett på Filminstitutet. För dig som jobbar med film och har en ansökan på gång gäller följande: För lång spelfilm kontaktar du Jenny Gilbertsson. Hon ersätter tills vidare Calle Marthin som har gått vidare som chef på Nordisk Film Production. Jenny Gilbertsson, är fortsatt också filmkonsulent för barn och unga och kommer endast att ta emot nya ansökningar samt följa upp pågående projekt. Har du en kortfilm är det Patrik Axén du ska kontakta. Han kommer att handlägga ansökningar inkomna från och med 4 juni.

Mutor provas i Svea hovrätt

Som Scen & film tidigare har meddelat, friades samtliga företrädare för svenska musikrorganisationer och myndigheter som tidigare har varit misstänkta för mutbrott.

Domen överklagades dock senare av chefsåklagare Alf Johansson vid Rättsenheten mot korruption. Nu har fallet åter prövats i Svea hovrätt. När den nya domen faller är ännu inte fastställt. Blir den fällande så riskerar de åtalade böter utifrån inkomst.

Annonsera i Scen & film?

Kontakta SB-Media
Tel: 08-545 160 63

Individuell rådgivning för kulturstöd

I höst erbjuder Stockholms stad individuell rådgivning för dig som funderar på att söka kultur- eller utvecklingsstöd.

Under 10-15 minuter får du träffa en handläggare från Kulturförvaltningen, Stockholms läns landsting, Kulturrådet, Musikverket, Konstnärsnämnden eller Kulturbryggan. Ingen föransökan krävs. Nästa tillfälle är 27 november klockan 15-17, Skarpnäcks Allé 25 i Stockholm.

Öppna workshops för dansare i höst

I höst arrangerar Dansalliansen flera öppna workshops för yrkesverksamma dansare. I samarbete med Danscentrum syder holländska koreografen Keren Rosenberg "Gaga and choreographic practises" (Danscentrum syds lokaler, Malmö 8-12 oktober).

I Stockholm håller sångaren och röstcoachen Pia Olby i "Sånggestaltning för dansare", en nio dagar lång workshop på Kulturfyren i Stockholm (8-16 oktober) och på Danscentrum i Stockholm (samarbete) kan den som vill gå på "movement material", en kurs under ledning av koreografen Rasmus Ölme. Alla yrkesverksamma, frilansande dansare är välkomna att söka och delta kostnadsfritt i mån av utrymme. Läs mer på dansalliansen.se

Prestigefyllt teaterpris till Cirkus Cirkör

Tilde Björfors och Cirkus Cirkör har tilldelats teatervärldens Oscar, *Premio Europa per il Teatro*. Priset delas ut under årets teaterfestival som denna gång hålls i Sankt Petersburg i november. Då kommer också Cirkör att framföra en specialgjord presentation av *Limits*. Därefter följer ett samtal med Tilde Björfors, modererat av Expressenkritikern Margareta Sörensson.

"Det är stort att få göra musikalfilm"

– *En del av mitt hjärta* är en hommage till musikalen. Jag är stolt över att vara med och gå bräschen för genren, säger Lisette T. Pagler, en av artisterna i den första svenska musikalfilmen på länge.

Scen & Film besökte inspelningen vid Thorskogs slott i Västra Götaland.

SOLEN GASSAR OCH Tomas Ledin-låten *Helt galen i dig* dånar ut över den glittrande dammen i parken vid Thorskogs slott, utanför Lilla Edet. Där mimar Shima Niavarani till sin egen högtalarsång medan hon ror Christian Hillborg i en liten båt. Den mäktiga kamerakranen sänker sig ner för att fånga scenen i närbild. Utanför bild, vid kanten av dammen, står en hel hop dansare och musikalartister och tittar på. De väntar på sin tur. Det är inspelning av den svenska musikalfilmen *En del av mitt hjärta* och närmare 40 dansare och musikalartister, samt ytterligare ett tjugotal statister med färdigheter i olika dansstilar, deltar.

Den här dagen är pressen inbjuden och det vimlar av fotografer med stativ och långa objektiv. Journalisterna köar med block och mikrofoner i högsta hugg. De flesta för att intervjua Tomas Ledin, Malin Åkerman och Jonas Karlsson, namnen som lyfts fram i inbjudan.

Men en musikalfilm kräver framför allt musikalartister. Och de är många i *En del av mitt hjärta*, men inte en enda namnges av de ansvariga för pressdagen. Ändå betonar både producenten Patrick Ryborn och koreografen Roine Söderlundh att det är en stor drivkraft för dem att filmprojektet kan visa upp vilka fantastiska musikalartister Sverige har.

– Det här är en bred och lättillgänglig uttrycksform, vi kan nå en stor och allmän publik och hoppas att våra svenska artister kan få ytterligare genomslag, säger de.

Och det behövs proffs med kunskap och rutin, för *En del av mitt hjärta* är en stor produktion med fullt ös – inte bara ekonomiskt med sina 45 miljoner kronor i budget.

– Jag har handplockat varje person, berättar Roine Söderlundh.

En av de handplockade är Lisette T. Pagler. Hon har erfarenhet inte bara av en rad stora musikalroller, utan även allt mer film och teater. Hon tycker att det är fantastiskt att vara med.

– Det är den första svenska dansfilmen på länge. Och det här är ett stort kärleksbevis, en hommage till musikalen, säger hon.

Hon har inte arbetat med dans på film tidigare. Vad är skillnaden mot att göra musikal på scen?

– Väntan. Det gäller att hålla sig uppvärmd. Och noga gå igenom, men spara på energin. Vi har inte så mycket tid för repetitioner. En uppsättning för scenen brukar ha åtta veckor. Här gäller det att kunna sätta allt snabbare. Det kräver disciplin. När det är tagning måste det vara perfekt, några felsteg får inte synas. Därför blir det som en urladdning.

Tomas Ledin står för musiken till filmen. 16 låtar, plockade från olika tider i hans långa karriär, har passats in i storyn. Lisette T. Pagler tycker om idén att göra musikal med en folkkär artists låtar, musik som redan i sig är älskad av en stor publik. Därtill menar hon att filmen har ett bra manus, med djup. Och inspelningsarbetet är roligt.

– Jag blev väldigt glad när Roine ringde och frågade. Och, jag är imponerad över Edwards [af Sillén] regidebut, för både hans tydlighet och lugn. Hans peppande humor kan rädda vilken överhettad lång filmdag som helst! Och han är inte ute efter att göra något "arty" av musikalen.

ATT DET ÄR EN OVANLIG FILM märktes inte minst när nivån på arvoden för musikalartisterna skulle sättas. Beloppen hamnade oacceptabelt lågt, satta efter en gammal och felaktig tariff. Facket kopplades in och nivån justerades.

"Musikal är fantastisk, när det fungerar uppstår tidlös magi, det öppnas en känslöport och publiken kan inte värja sig. Att vi nu gör en egen musikalfilm, med svenska artister, det är stort!"

Lisette T. Pagler

Sofia Sabiel

– I framtiden är det viktigt att värdera insatserna från musikalartisterna. De ville ha proffs med erfarenhet in i produktionen, men de hade ingen erfarenhet av att betala för det. Det handlar om att sätta en budget och utifrån den avgöra hur många man har råd med, säger Lisette T. Pagler.

Fast det är musikalartisterna som gör skillnad i den här filmen lyfts bara de kända skådespelarna fram, men det tar Lisette T. Pagler med luttrat jämnmod.

– Det är ju de som gör karaktärerna och ska driva historien framåt.

Det var producenten Patrick Ryborn och manusförfattaren Lars "Vasa" Johansson som fick idén att använda Ledins musik i

det gemensamma drömprojektet att göra en svensk musikalfilm.

– Idén föddes och vi började jobba innan *Lalaland* kom, säger Patrick Ryborn och avvisar att projektet rider på någon allmän Mama Mia-trend.

TOMAS LEDIN BLEV ÖVERRASKAD och först tveksam när han fick frågan, men manuset övertygade och nu är han imponerad av det han har fått ta del av. Peter Qvist har gjort nya arrangemang till alla låtar som är med.

– Det är bra musik att koreografera till, säger koreografen Roline Söderlundh, som också tycker att musikalfilmen är ett fantastiskt projekt.

En del av mitt hjärta handlar om den framgångsrika affärskvinnan Isabella, som återvänder till sin lilla födelsestad. Där upptäcker hon att hennes ungdomskärlek står i begrepp att gifta sig med en väninna från barndomen. Och Isabella är inte ens bjuden på bröllopet. Det är upplagt för romantiska förvecklingar.

TILL HUVUDROLLEN HAR skådespelaren Malin Åkerman kallats "hem" till Sverige – hon var två år när familjen flyttade till Kanada. Idag är hon känd från flera Hollywoodfilmer och serier, inte minst HBO-serien *Billions*. I musikalfilmen får hon, precis som alla andra skådespelare, sjunga och dansa, bland annat till *Sensuella Isabella*, som sägs ge en vink om hennes rollkaraktär.

Shima Niavarini och Christian Hillborg spelar det blivande brudparet och Jonas Karlsson har en roll som ekonomichef. Bland övriga skådespelare finns Marie Richardson, Johan Ulveson, Per Andersson och Johan Rheborg. Regissören Edward af Sillén har stor erfarenhet av schlagermusik genom Melodifestivalen och han har regisserat flera musikalerna och shower, men gör här långfilmsdebut.

ROINE SÖDERLUNDH HAR koreograferat många prisbelönta musikalerna, men det här är första gången han gör det på film. Det ställer både nya krav och ger nya möjligheter.

– Med kameran kan du svänga 360 grader, du är inte bunden

Sofia Sabel

till en front för publiken. Men det gäller också att ha mycket teknik, en del av koreografierna ska till exempel dansas på gräs och grus, det har jag inte gjort förut.

När dansrepetitionerna startade i en lokal i Stockholm blev producenten imponerad.

– Det var så kraftfullt med alla dansarna, säger Patrick Ryborn.

FÖRUTOM DE PROFESSIONELLA har Roine Söderlundh ”beställt” flera grupper av statister; cheerleader, folkdansare och en musikkår med drillflickor bidrar till massrörelserna i filmen.

– Jag bara gasar på, skrattar koreografen.

Lisette T. Pagler är stolt över att få gå i bräsch för hela genre.

– Musikal är fantastisk, när det fungerar uppstår tidlös magi, det öppnas en känslöport och publiken kan inte värja sig. Och att vi nu gör en egen musikalfilm, med svenska artister, det är stort!

Och nu är väntan slut, det är dags för tagning av den stora dansscenen. Cheerleedergruppen Generals, från GC Troups i Mölndal, har repeterat sina konster. Roine Söderlundh ger några sista instruktioner till folkdansarna medan Lisette T. Pagler och hennes partner Denny Lekström, liksom övriga musikalartis-

ter, putsar det sista på sina kombinationer. Så åker kamerakranen i höjden. Tystnad. Tagning. Och hela ensemblen dansar loss till Tomas Ledins kärleksfulla låt. Premiär blir det till julen 2019.

LIS HELLSTRÖM SVENINGSON

Ny, svensk musikalfilm: En del av mitt hjärta

Musik: Tomas Ledin.

Manus: Lars "Vasa" Johansson.

Koreografi: Roine Söderlundh.

Producent: Patrick Ryborn, Unlimited Stories.

Samproducenter: Film i Väst, Nouvago Capital, TV4, Nordisk Film, The Finnish Film Foundation, Matila Röhr Productions och Svenska Filminstitutet.

Distributör: Nordisk Film.

Nytt kulturråd bidrar med gediget filmperspektiv

Brexit och barnkultur. Det är två utmaningar som Sveriges nya kulturråd i London står inför. Som Sveriges första kulturråd med filmexpertis i bagaget hoppas Pia Lundberg också kunna slå ett extra slag för svensk film i Storbritannien.

Pia Lundberg

Född: 1970.

Utbildning: Fil mag (engelska, statsvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap, journalistik).

Yrkesbakgrund (i urval): chef på utlandsenheten på Svenska filminstitutet (2007 – 2017), chefredaktör för designtidskriften *Form* och filmtidningen *Cinema*, Nordenkorrespondent för de internationella branschtidningarna *Screen International* och *Variety*, frilansat som kulturjournalist för Sveriges Radio med flera svenska medier.

Läser just nu: *Den skeva platsen* av Caterina Pascual Söderbaum.

Senast sedda konsert: *Last Night of the Proms* i Hyde Park.

– Det har gjorts flera undersökningar som visar på att över 90 procent i kulturvärlden är emot Brexit. Brittiska kulturutövare är oroad över hur det ska påverka kulturexporten, internationella samarbeten, rörligheten och mångfalden, men också det ekonomiska stödet, säger Pia.

MED EN RULLVÄSKA i släptåg kommer hon hastande från dagens möten på kulturdepartementet.

Ny personal ska anställas och andra kulturråd mötas under hennes korta besök i Stockholm, samtidigt som hon håller på att installera sig och familjen i lägenheten i centrala London som nu blir deras nya hem i fyra år framöver.

Sedan den första mars är Pia Lundberg Sveriges nya kulturråd i London. Därmed efterträder hon Ellen Wettmark som nu åter är tillbaka på Kulturrådet.

Med en gedigen bakgrund inom filmbranschen blir Pia Lundberg Sveriges första kulturråd med just den profilen: I 10 år var hon chef för Svenska filminstitutets utlandsenhet och har även skrivit om film, en erfarenhet som förstås passar ovanligt bra detta Bergmanår 2018.

Hennes allra första dag på jobbet började med premiären av *Fanny och Alexander* (i regi av Max Webster) på Old Vic.

– Då kände jag mig väldigt stolt, förklarar hon när vi slår oss ner på bistro Rolf de Maré denna hektiska dag.

Hon berättar upprymt att nästan varje stad med självaktning i Storbritannien har sin egen Bergmanretrospektiv under 2018. Själv invigningstalade hon nyligen i arbetarstaden Sheffield.

– Bergman bubblar hela året! Den största satsningen i London var Brittiska filminstitutets kompletta retrospektiv med Bergmans filmer i våras. De blev verkligen enormt glatt överraskade över det stora Bergmanintresset, med utsålda visningar, utbrister hon stolt.

MEN DET ÄR INTE BARA FILM som är Pia Lundbergs kunskapsområde. Under åren som kulturjournalist var hennes bevakningsområde brett, bland annat var hon chefredaktör för tidskriften *Form*.

Det internationella perspektivet grundade hon som korre-

Maggdalen Boman

spondent för flertalet utländska medier, där hon just skrev om nordisk kultur.

Som nytt kulturråd är hennes förhoppning också att fortsätta det framgångsrika samarbetet med andra nordiska länder, som förra året resulterade i den årlånga kulturfestivalen *Nordic Meters*, i samarbete med Southbank Centre.

Vad hoppas du uppnå under din tid i London?

– Jag ska ju verka för ett utbyte mellan svenskt och brittiskt kulturliv, och Sverige har ett enormt stort utbud av hög kvalitet. Kan jag förmedla det i dessa Brexittider, så är jag jätteglad. Jag ska lägga så mycket kraft jag kan på det, se till att samarbeten blir av, att kontakter knyts. Det behövs mer än någonsin.

Hur upplever du att Brexit hittills har påverkat det brittiska kulturlivet?

– Precis allt. Det har gjorts flera undersökningar som visar på att över 90 procent i kulturvärlden är emot Brexit. Brittiska kul-

turutövare är oroadе över hur det ska påverka kulturexporten, internationella samarbeten, rörligheten och mångfalden, men också det ekonomiska stödet. På sikt kommer de ju att förlora möjligheten att få EU-stöd.

– På film- och tv-sidan är det exempelvis redan en rad brittiska samproduktioner inplanerade, projekt som nu har lagts på is därför att de är beroende av EU-stöd, så just nu är det viktigare än någonsin att främja kulturen och utbytet mellan länderna.

Vad i svensk kultur skulle du vilja framhäva särskilt under din tid?

– Jag skulle verkligen vilja slå ett slag för barnkulturen! I Sverige har vi respekt för barnen. Vi tänker på deras behov och perspektiv och vågar ta upp även svåra ämnen. Jag ser en stor skillnad i Storbritannien. Där är barn inte på samma sätt inkluderade i samhället. Det är ett ämne som jag skulle vilja utforska vidare.

I närkontakt med ljudet

Ljuddesignern Annelie Nederberg letar efter det taktila när hon komponerar elektronisk musik. Hon har precis gjort ljud och komposition till föreställningen *Underkastelse* vid Kulturhuset Stadsteatern och doktorerat vid University of Surrey i England.

– I min värld har ljud en egen vilja och egna beteenden. Jag tycker om ljud som är sneda och vinda. De är karaktärer med personliga drag.

ANNELIE NEDERBERG TAR EN PAUS från repetitionsarbetet. Det är tre veckor kvar till premiär och tillsammans med regissören Linus Tunström har hon lagt en dramatisk kurva för ljudet i föreställningen.

– Ljudläggningen är inte klar. Vi jobbar med så kallade place holders. Vilket betyder att vi har en idé om ljudet, även om det inte är det rätta, så är det något som liknar, det handlar mer om dramaturgi och flöden av ljud, säger Annelie.

Föreställningen bygger på författaren Michel Houellebecqs bok med samma namn som pjäsen, om västerlandets undergång och en man som inte ser det meningsfulla i livet.

– Pjäsen cirklar kring ett samhälle som inte längre går att hålla ihop. Houellebecq prövar tanken om hur det skulle gå till om det muslimska brödrskapet kom till makten. För mig handlar texten inte om religion, spänningen mellan kristna eller muslimer. Utan mer om sökandet efter mening, ett begrepp jag inte kan skilja från andlighet, lägger hon till.

För Annelie är det samma sak. Vårt västerländska samhälle har tillåtit oss att glida alltför långt ifrån varandra, vi har blivit för självständiga och individuella, menar hon.

– Texten återkommer till detta. När individer inte längre har någon koppling till varandra, när avståndet mellan oss blir allt större så förlorar vi sambanden. Separerade från naturen kan vi begå rovdrift på den. Det är lätt att uppleva att kroppen slutar vid huden av min arm, men så är det ju inte. Luft kommer in genom munnen och ur andra ändor kommer andra saker ut. Vi är natur.

DET FINNS EN KOPPLING till naturen också i Annelies avhandling i komposition. Hon undersöker kroppslighet i elektronisk musik, processen går från kroppslig beröring till andlighet.

– Jag vill helst vara i kontakt med ljudet, beröra det fysiskt, forma det med händerna. Avhandlingen handlar en del om det. Jag har ju alltid gjort musik med min dator genom att ha händerna på tangenterna. Det är ett frustrerande sätt att göra musik på för mig. I England var jag med i en ensemble där vi använde datorn som ett instrument. I datorn finns ju både mikrofon och en högtalare och jag upptäckte att jag kunde skapa rundgång genom att vika ner locket på laptopen. Stoppade jag dessutom in handen kunde jag kontrollera ljudet, i alla fall till en viss nivå. Jag kunde skulptera ljudet med händerna. Det var fantastiskt.

Annelie fann ett slags rundgångsinstrument och utvecklade idén. Med hjälp av större högtalare i ett rum och med mikrofoner mitt i handen kunde hon sluta fingrarna som ett filter runt micken.

– Jag kunde forma ljud och bestämma frekvenser. Utvecklandet av detta rundgångsinstrument i kombination med rörelse blev teman i avhandlingen. Det handlar om beröring och intimitet. Berör man något är man per definition nära. Men det är skillnad mellan intimitet och kontroll. Är jag intim med en människa kan jag samtidigt inte kontrollera den personen. Därför tycker jag om rundgång. Den blir intim för den inte går att kontrollera. Rundgång kräver samarbete eller dialog.

TILLBAKA TILL MICHEL HOUELLEBECQS huvudperson i pjäsen, som ju inte har någon förmåga till att känna intimitet. Han känner kärlek till sin Myriam, men han klarar inte av att hantera den. Han teoretiserar och intellektualiserar, säger Annelie.

– Han upplever aldrig utan återberättar bara. I pjäsen gör Myriam slut med François, men han kan inte hantera känslorna.

Hur gestaltar man då ljud kring en person som inte kan känna?

Gerhard Hoberstorfer
i rollen som François
i Kulturhuset Stadste-
aterns föreställning-
en *Underkastelse*.

Sören Vilks

– Jag har grunnat på det, men jag tänker att allt som pågår på scen sker jättelångt borta. När han sedan bryter igenom, det sker på några ställen i pjäsen, så skulle ljuden kunna vara riktigt nära.

DET ÄR NÅGRA VECKOR KVAR till premiär, så mycket lär falla på plats. Just nu händer massor i repetitionsarbetet. Gerhard Hoberstorfer som spelar François gör flera personer på scen och har precis börjat mejsla ut dessa karaktärer.

– Vi har haft mycket kort tid på oss, och jag gör tre personers jobb, säger Annelie. Jag är både ljudtekniker, ljuddesigner och kompositör och kan därför inte experimentera så mycket. Det finns inte tid att sitta med rundgångsinstrument, hitta beteenden hos ljud och skulptera dessa, även om det hade varit roligt. Det blir en annan slags karaktär på musiken, inte direkt min musik, men jag måste vara pragmatisk i detta fall. Så nu jobbar jag med tonbaserad musik. Jag får ha någon slags melodi inspelad, och sedan byta ljud, ändra instrument.

Det handlar om att lägga en grundstämning, hitta ljud som

kanske är mjuka, konkreta eller något mer mänskligt. Ljud med olika egenskaper.

– Det är roligt att jobba med Linus, jag lär mig massor. Jag använder ju både plockad musik och sådant som jag komponerar själv. När jag letade efter stämningar och teman hittade jag musik av Francis Poulenc, som han skrev efter att ha bott på ett kloster, samma kloster besöker pjäsens huvudperson, François. Linus är ju väldigt förtjust i kontraster. Vi har en scen där François sitter och runkar i sin ensamhet framför en porrsida på nätet. Det är rätt slaskigt. Den scenen lade han direkt efter klosterscenen medan musiken ligger kvar. Det blir oerhört starkt, men det är viktigt att hitta rätt kontrast.

Det handlar om att försöka skapa en dialektik i berättandet. När Annelie föreläser om ljuddesign brukar hon exemplifiera genom att beskriva en scen i filmen *Fearless*, en katastroffilm där saker flyger runt och folk skriker i ett flygplan. Ljudspåret består samtidigt av vacker stråkmusik, vilket gör att det som sker i bild upplevs gå ännu snabbare.

Sören Vilks

– Det är en gammal film från 90-talet. Men scenen blir så effektiv. Precis innan planet slår i backen kommer det där vinande flygljudet in. Men de använder sig inte av några andra effektljud, ingen krasch. Det blir så obehagligt och så komplext.

ANNELIE HAR PRECIS LAGT sista handen på sin avhandling efter fem år studier i England. *Underkastelse* är hennes första ljuddesignjobb efter att avhandlingen blivit klar.

– Jag började läsa komposition vid Högskolan för scen och musik i Göteborg, men jag gick endast ett år där. Jag var den första personen skolan tog in med fokus på elektronisk musik. I Leicester, där skolan ligger, var vi 90 personer med samma inriktning. Jag sökte mig dit under ett utbytesår, men fortsatte mina studier där under fyra år. Alla stora namn inom elektronisk musik finns ju där.

Ser du dig i första hand som kompositör?

– Nej, jag ser mig som både kompositör och ljuddesigner. Jag har jobbat till och från som ljudtekniker på Kulturhuset Stadste-

atern sedan 1991, och har gjort mycket ljuddesign genom åren. Faktum är att jag driver ljuddesignfrågor väldigt hårt nu. Jag har förstått att jag har en massa kunskap om det, fast det inte har varit mitt ämne under åren i England. Jag begrep det när jag läste böcker. Däremot vet jag inte hur långt forskningen om ljuddesign kommit i Sverige.

DET FINNS ÅTSKILLIGT ATT GÖRA kring ljuddesign, menar Annelie. Hon har bland annat talat med kompetensutvecklaren Kulturakademien i Göteborg som genomfört flera tekniska kurser i ljuddesign.

– Konstformen borde lyftas mer utifrån konstnärliga aspekter, dessutom borde andra yrkeskategorier kompetensutvecklas i ämnet, som exempelvis regissörer. Långt ifrån alla kan tala och verbalisera sig kring ljud. Många har inte den förmågan. Men Linus kan det och är tydlig när han regisserar.

Sanna är ny ombudsman på kansliet

Sanna Lindberg är ny ombudsman och jurist på Teaterförbundet. De närmaste två åren kommer hon att vikariera för Henrik Björnklint.

Magdalena Boman

FÖR SANNA LINDBERG KÄNNS det intressant och utvecklande att få lära mer om de viktiga och breda frågor som berör Teaterförbundets medlemmar.

– De ärenden jag hittills har kommit i kontakt med har bland annat berört sjukpenning, a-kassa och olika former av avtalstolkning, säger hon.

Sanna Lindberg är 33 år och har tidigare bland annat arbetat som föredragande jurist och notarie på offentlighetsrättslig domstol och biträdande jurist på allmän juridisk byrå. Under juristutbildningen var hon engagerad i studentkårens och juridiska föreningens arbetsmiljöarbete och under domstolstiden satt hon med i domstolens fackliga styrelse.

– Mina största intresseområden är arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor. Det är ämnen som berör alla människor och i allra högsta grad påverkar vår vardag och hur vi mår. Jag uppskattar verkligen att media på sista tiden har gett mycket uppmärksamhet åt den psykosociala arbetsmiljön genom att belysa angelägna frågor som mångfald och metoo, säger hon.

Sanna Lindberg är född och uppvuxen i Umeå men har bott på flera ställen i landet, exempelvis Göteborg, Örebro och Uppsala där hon också studerade juridik.

Innan studierna jobbade hon i Oslo, där hon träffade sin norska pojkvän. Men hon har också rest runt i världen som volontär. Hon volontärarbetade bland annat på barnhem, skolor och stödboenden för behövande i USA, Mexiko, Thailand och Indien.

När Sanna Lindberg är ledig vistas hon gärna i naturen.

– Jag tycker mycket om att fjällvandrade och tälta. Men att ta en promenad i elljusspåret eller bara sitta en stund bland plantorna på balkongen är inte heller fel. Annars umgås jag mycket med familj och vänner. Jag är speciellt förtjust i mina systersöner, som är två respektive ett halvt år gamla och supercharmiga. Som tur är bor vi nära varandra nu.

Det största målet just nu är att hjälpa Teaterförbundets medlemmar och bland annat sitta i medlemsjouren.

– Det som sticker ut här på Teaterförbundet är dels att medlemmarna som regel är mycket engagerade och brinner för sina arbeten och dels att de ofta har lite mer instabila arbetsförhållanden med exempelvis tidsbegränsade kontrakt och flera olika arbets- och/eller uppdragsgivare, vilket bäddar för ett stort behov av juridisk hjälp. Jag hoppas kunna hjälpa många under min tid på Teaterförbundet, säger Sanna Lindberg.

GERTRUD DAHLBERG

BOKANMÄLAN

Uppriktigt och sårigt om etnicitet och identitet

SÅNGEN OM EN SON är en av chilenska nobelpristagen Gabriela Mistral's mest kända dikter. Lyriskt skriver hon om sonen hon aldrig fick: Jag bad: en son!... En våg av kärlek skulle från hans moder/ gå som en vällykt över jord och hav.

Sången om en son är också titeln på Joel Mauricio Isabel Ortiz romandebut, men hans huvudperson Noo-Angel har vare sig lovsjungits eller älskats av sina svenska adoptivföräldrar. Långt därifrån. Pappan var alkoholiserad och slog honom, mamman dog tidigt och lämnade inga bestående minnen.

I öppningsscenen kommer Noo-Angel, nu i tidiga trettioåren, efter ett decennium i Stockholm, tillbaka till Växjö och det hus dit han fyra månader gammal kom, adopterad från Colombia. Ännu ett försök från hans sida att bringa klarhet, försonas och få fast mark under fötterna.

Men: "Marken under mina fötter känns främmande, den vita snön virvlar om min kropp som om den vill förvandla mig. Jag skulle aldrig varit här."

SKÅDESPELAREN OCH regissören Joel Mauricio Isabel Ortiz öppningsscen är melankolisk, smärtsam och stark. Men besöket i Växjö blir bara tio sidor långt, sedan är vi tillbaka i Stockholm. Även här är det mörkt och tomt, om än med andra förtecken. Noo-Angel är skådespelare. Repetitionerna på teatern där han är anställd haltar, liksom hela hans liv med olika missbruk och ett maniskt, destruktivt relationsliv med pojkvänner lika tillfälliga – han räknar dem till tusen – och vilsna som han själv. Tills han träffar Mostafa.

Romanen vare sig koketterar eller romantiserar det destruktiva bohemiska

storstadsliv huvudpersonen lever, utan det skildras rakt och naket och lika sårbart som huvudpersonen. Men jag saknar öppningskapitlets Växjö och mer bakgrund till Noo-Angels trasighet och sökande efter fast mark under fötterna. Det får vi tyvärr inte. Istället blir omtagningarna av Stockholmslivets fyllor och knull många och monotona. Samtidigt som Noo-Angel under ytan kokar av att få rätsida på sig själv och vända livsskutan rätt.

Den här genren av skildringar bärs ofta av en likgiltig, blasé ton. Det gör inte Joel Mauricio Isabel Ortiz debutroman. Tvärtom, och här ligger styrkan, är den uppriktigt och sårigt. Vilket gör att *Sången om en son* inte bara handlar om adoption, etnicitet och identitet. Utan på ett djupare och mer allmängiltigt plan om tillhörighet, utsatthet och längtan efter delaktighet.

GERT LUNDSTEDT

Facklig organisering är nödvändig i tider som dessa

DET KÄNDES SOM ATT gå till sin egen begravning den 9 september men det gick inte riktigt så illa som jag hade trott – även om det parlamentariska läget är oroande nog och det mycket obehagliga i att ett parti som Sverigedemokraterna fortsätter att växa. Scen- och filmkonsten är hotad, vår rättighet att organisera oss fackligt är även den hotad i och med de växande nationalkonservativa krafterna. Det är inte meningen att låta onödigt alarmistisk men faktum kvarstår att om Sverigedemokraterna får tillräckligt med makt kommer det att drabba vår bransch mycket hårt. I form av bland annat stora nedskärningar av ekonomiska medel och en förödande homogen nationalistisk inställning till konst och hur den ska yttras, eller snarare inte yttras.

I mina drömmar återkommer samma fråga natt efter natt: vad kommer att ske med demokratin? De länder i Europa med växande högerextremism är villkoren för fria konstnärer och journalister redan ansträngda och många lever under hot och förföljelse. Kvinnors och hbtq-personers rättigheter utmanas runtom i Europa. Utöver Sverigedemokraternas barocka kulturpolitik så vill de bland annat inskränka rätten till abort och i somras beslutade Sverigedemokraterna i Härryda att man skulle ta ner Prideflaggorna som hängde i stadens bibliotek. Tack vare politiskt motstånd sattes flaggorna upp igen.

Vi har tilldelats en plats, Sverige – hur ska vi dela på den?

Den frågan kräver svar men står utan i dagens polariserade samtalsklimat där vi hellre håller för öronen och skriker ut vår

ståndpunkt än att mötas i ett samtal. Det ömsesidiga nyanserade samtalet är en av demokratins grundstenar. Förlorar vi det går vi mot ett samhälle helt utan förnuft och anständighet. Ibland känns det som om vi redan är där.

VÅR TID IDAG och imorgon berättas av historien – fascistiska krafter överlever aldrig i längden även om deras framfart får ödeläggande konsekvenser. Världen brinner, haven är de nya massgravarna, stöveltramp ekar mellan husen än en gång. Och här står vi på torra trygga land splittrade i varsina skyttegravar och slänger skit på varandra istället för att lyssna på den andre. Övertygade om vem som är god och vem som är ond – men vi har alla förutsättningar i världen för att släppa taget om egot och gå samman och se till att skapa en plats och en tid som är till för oss alla. Solidaritetens tid är aldrig förbi.

Skönheten och nödvändigheten av facklig organisering har inte varit mer påtaglig i modern tid än nu och jag känner stolthet och trygghet i att stå inför morgondagen tillsammans med er.

JOEL MAURICIO ISABEL ORTIZ
SKÅDESPELARE OCH FÖRFATTARE
(VALBEREDNINGENS SAMMANKALLANDE)

Söker du ersättning från a-kassan och fakturerar via faktureringsbolag/egenanställningsbolag?

Om du tar uppdrag och fakturerar detta genom faktureringsbolag/egenanställningsbolag ska vi bedöma om vi ska tillämpa regler för anställd eller företagare när du söker a-kassa. Antalet uppdragsgivare har betydelse för vår bedömning.

Om du tar tillfälliga uppdrag som du fakturerar är det viktigt att du får ett avtal eller kontrakt med den uppdragsgivare du utför arbete åt. Vi på a-kassan behöver få en kopia på avtalet mellan dig och den faktiska uppdragsgivaren för att kunna fatta beslut om din ersättning.

Vid avslutat uppdrag är det faktureringsbolaget som utfärdar det arbetsgivarintyg som du ska lämna till oss.

Hör av dig till oss du om du har frågor om hur uppdrag genom faktureringsbolag kan påverka din rätt till ersättning från a-kassan.

unionen
A-KASSAN

Du hittar mer information om a-kassa och kulturarbete på vår hemsida unionensakassa.se/kulturarbete. Har du frågor kan du skicka ett meddelande på Mina Sidor. Du kan också ringa oss på 0770-77 77 88.

"Fackligt arbete ger mig översikt"

– Fackligt arbete i sin bästa form är att inte bråka. Utan att komma överens. Där är vi äntligen på Norrlandsoperan. Teatern står nu inför en organisationsförändring och allt blir genomlyst. Facket kan bara applådera, de lyssnar på oss! Det säger inspicienten Tarja Ylinen.

DEN FÖRE DETTA ARKEOLOGEN har länge varit hängiven teatern. När en lågkonjunktur drabbade arkeologin erbjöd hon sina tjänster till Norrlandsoperan och fick jobb som publikarbetare. På kort tid avancerade hon till inspicient.

– Jag smet in på alla repetitioner jag kunde som publikarbetare. När de sedan frågade mig om jag ville bli inspicient, blev jag förstummad. Men rollen visade sig passa mitt ordningssinne. Jag älskar logistik, säger hon.

Det handlar om den där överblicken – att ha koll allt som sker på scen. Som inspicient följer hon produktionerna från ax till limpa, från det att skisser och ritningar kommer in till att de tillverkande avdelningarna har sagt sitt.

– Jag finns med tidigt för att få en bild av hur föreställningen ser ut. När jag sedan sitter där med kommunikationsradio och säger standby, scenbyte, go och det är flyt, då är det verkligen skitroligt. Det uppstår alltid en viss nerv just som en föreställning ska startas. När den gått av stapeln känner jag mig nöjd och som en viktig kugge i hjulet.

Förra året fick Norrlandsoperan en ny vice vd – Anna Göransdotter Höög tog klivet från hotell- och restaurangbranschen till

teatern. Det är en person som vänder på alla stenar vad gäller organisation och ekonomi.

– Hon är vansinnigt energisk. Hon har verkligen talat med alla, sett saker som måste förändras, gamla surdegas vi tjatat länge om att förbättra och hon lyssnar. Hon har nu utsetts till tillfällig vd och före sommaren ändrade hon ledningsstrukturen. Men det känns jättebra.

NORRLANDSOPERANS STYRELSE HAR beslutat sig för att åter igen skilja på funktionerna vd och konstnärlig ledare. Nuvarande konstnärliga ledare, Kjell Englund, har klivit av sin post men har en rådgivande funktion tills en ny konstnärlig ledare tillsätts.

– Det fladdrar i gardinerna här, och vi måste förstås var vaksamma som fack, men det känns som om hon inte har någon hemlig agenda utan spelar med öppna kort. Jag tycker det kan finnas en obefogad rädsla och ett onödigt hemlighetsmakeri på ledningsnivå. Vi tillverkar ju inte missiler, vi gör teater, säger Tarja.

Tarja har varit anställd på teatern sedan 1999. Under den tiden har Norrlandsoperan växt och fått nya scener. Idag fungerar Norrlandsoperan lite som ett kulturhus, med konst, dans, gästspel

Tarja Ylinen:

Yrke: Inspicient på Norrlandsoperan.

Bakgrund: Utbildad till arkeolog i Umeå, spelat amatörteater och medverkat i två av Norrlandsoperans uppsättningar: *Spelman på taket* och *Carmen*.

Svårast i rollen som inspicient: Att få tillgång till rätt utrustning. Tillgång till teknik. Kameror på sidscenerna. Längre hade jag inte ens en fysisk hytt att sitta i. Tills jag höll på att bli överkörd en jättelik dekor. Den dundrade rakt in i mina svarta lösa skärmar och repade datorskärmarna. Det kunde gått riktigt illa.

Förväntan på omorganisationen: Jag får kanske fler uppgifter. Mellan produktionerna hjälper jag producenterna med enklare uppgifter. Idag är jag rutinerad, så pass att jag nog kan tänka mig att gå in och göra något också för andra avdelningar.

och inhyrningar på agendan. Länsmusiken är en integrerad del, och det är sällan tomt i huset. Men det är alltid små marginaler som när det kommer till besättningen, menar Tarja.

– Arbetsrutinerna för planeringen har aldrig satt sig under den tid teatern växt. I slutändan står en tekniker och ber om ursäkt till en artist för att det någonstans däruppe har fattats ett felaktigt beslut. En tekniker behöver information, och när den varierar så blir det problem. Vi har framfört kritik mot detta genom åren vid våra samverkansmöten. Vi har drivit en organisation, men utan att prata om hur. Ett ständigt underskott har följt oss i verksamheten. Så kommer en ny frisk fläkt och säger, så kan vi inte ha det.

DET ÄR MYCKET FACKLIGT arbete nu, men det är samtidigt väldigt intressant, påpekar Tarja. Norrlandsoperan har under alla år inte ens haft en HR-chef på plats, trots att huset rymmer ett hundratal anställda. Den yrkesfunktionen tillkom bara för ett år sedan. Ansvar har varit luddigt placerat i organisationen.

– När man tycker att organisationen svajar då går man in i sitt eget jobb, man gör det man är bäst på. Men då dyker revirfrågor-

na upp. Det tar sig uttryck som: ”kom inte och trampa på mig”. Man söker skydd i produktionen och försvarar den.

SJÄLV HAR TARJA GÅTT IN och ut i det fackliga arbetet i omgångar. Men det har alltid varit organisationsfrågor som triggat in henne i den fackliga rollen.

– Jag vill ha ordning och reda. Det hänger väl ihop med min yrkesroll. Jag har suttit på så många samverkansmöten och tagit upp liknande ärenden, saker som har berott på slarv från arbetsgivarens sida. Ofta skitärenden, som att en extratekniker inte fått traktamente. Det är så onödigt. Istället för att städa med skitärenden borde vi prata struktur i det fackliga arbetet. Det gör vi nu. Då är det fackliga arbetet jätteroligt. Jag är en nyfiken människa, har ögon och öron med mig, och jobbar man fackligt får man en översikt över organisationen. Du får reda på så mycket mer, det är spännande.

Drama blir aktivism i Zimbabwe

Zimbabwiska teatergruppen Savanna Trust spelar, producerar och utbildar för att få det att gå ihop.

Men allra viktigast är att vara ett verktyg för att fördjupa engagemanget om medborgerliga rättigheter.

DEN ZIMBABWISKA TEATERGRUPPEN Savanna Trust har flyttat in i nya lokaler i huvudstaden Harare.

Konstnärlige ledaren Daniel Maposa, som varit med från starten 2006, visar runt. Någon egen scen finns inte, men väl flera stora rum att repetera i. I garaget byggs en studio inspirerad av Radioteatern i Stockholm som Daniel Maposa besökte för ett par år sedan.

– Snart kommer vi producera egna radiodraman, konstaterar han nöjd.

Den egna studion blir då ytterligare ett ben att stå på för att klara gruppens ekonomi, vid sidan av egna föreställningar och att erbjuda olika scenkonstnärliga utbildningar.

Nyligen kom Savanna Trust tillbaka från en turné i grannlandet Sydafrika med succéföreställningen *Liberation*, och i sommar har gruppen haft premiär på en ny uppsättning på ett kulturcenter i Harare.

Fast kärnan i Savanna Trusts verksamhet är projekt de driver i lokalsamhällen runt om i landet – något som för tankarna till svenska Jordcirkus på 70-80-talen. Gatu- och parkteater används för att väcka engagemang och fördjupa invånarnas kunskap om medborgerliga rättigheter.

På Savanna Trusts hemsida står det: "Transforming communities through the arts." Teater och drama används som verktyg för att ta upp sociopolitiska, kulturella och ekonomiska ämnen i framför allt marginaliserade områden. Om alltifrån vikten av att rösta till våld i nära relationer.

– Vi ser teatern som ett medel för dialog mellan dem som bor och dem som styr i våra kommuner, förklarar Daniel Maposa.

– Att invånarna förstår sina rättigheter och kan ställa krav och delta i de lokala demokratiska processerna.

Det är lokalsamhällena som bjuder in gruppen för att tillsam-

Gert Lundstedt

mans med invånarna skapa en föreställning på plats.

– Deltagande är ett sätt att förändra. Vi kallar det för dialogdrama, eller kommunikativt drama.

Med teaterns och dansens hjälp formulerar lokalbefolkningen budskap och krav där de bor och verkar.

– Idén är att använda drama som ett verktyg för aktivism. För att medborgarna ska kunna formulera sig och få till förändring på ett lokalt plan. Vi tränar dem i alltifrån teater till mänskliga rättigheter.

I bästa fall leder det gemensamma arbetet både till en föreställning och förändring. Men en traditionell föreställning blir det inte.

– Vi gör en hästskocen där det inte går att gömma sig, utan alla blir jämställda. Det blir en interaktion mellan publik och de agerande. Ett traditionellt afrikanskt berättarsätt.

Vanligtvis är gruppen på plats under en vecka. Sist var de fyra skådespelare och tre från kansliet. Totalt deltog runt hundra människor. Svårast är att få med kvinnor.

– De vill själva, men i Afrika är det negativt för en kvinna att vara artist om hon inte är berömd.

I vissa områden ska en kvinna inte tala när en man talar.

– Kvinnor som agerar på scen när de som styr samhället sitter på åskådarplats är en svår situation. Att kommunerna köper in vårt arbete är ett sätt att bryta den barriären.

Föreställningarna görs också för att sporra arbetslösa ungdomar att göra något och sprida erfarenheterna vidare. Enligt landets största fackliga organisation, ZCTU, uppskattas 80-90 procent av befolkningen vara arbetslös eller jobba i den informella sektorn.

En assistent sticker in huvudet genom dörren. Hammarslagen ekar från garaget. Det är något med studion.

– Om två veckor spelar vi in, säger Daniel Maposa.

Savanna Trust startade 2006 i Harare, Zimbabwe.

Fram till 2019 har Savanna Trust ett treårigt stöd från Olof Palmes internationella center på totalt nära två miljoner kronor, för att genom gatu- och parkteater och radiodrama fördjupa kunskapen i vissa utvalda lokalsamhällen.

Savanna Trust har genom åren haft ett konstnärligt samarbete med svenska konstnärer. Dels dramaturgen Johanna Emanuelsson, dels nyligen bortgångna svensk-zimbabwiska skådespelaren och regissören Kudzai Chimaira.

Konstnärlig ledare: Daniel Maposa.

Hemsida Savanna Trust: <http://www.savannatrust.com/>

Savanna Trust

KURSER, WORKSHOPS OCH SEMINARIER FÖR SKÅDEPELARE

Teater Alliansen

LJUDBOKSINLÄSNING

29 oktober – 2 november, Stockholm

EN PERSONLIG INGÅNG I DET SCENISKA ARBETET

4–7 december, Malmö

KNÄCK KODEN – A OCH O FÖR EN LYCKAD CASTING

10–12 december, Malmö

MUSIKDRAMATISK GESTALTNING

10–14 december, Stockholm

Läs mer och ansök på www.teateralliansen.se

Tornedalsteatern
Tornionlaakson teatteri

TORNEDALSTEATERN SÖKER
teaterledare/konstnärlig resurs till Kiruna

Vi söker dig som vill...

- bidra till ett lustfyllt liv för alla teaterapor i Kiruna.
- leda amatörteatergrupper i olika åldrar.
- samverka med skola, kulturskola, bildningsförbund, föreningar med flera.

Läs mer om tjänsten i vår platsannons hos arbetsförmedlingen.

Kom gärna med frågor till teaterchefen Erling Fredriksson: erling@tornedalsteatern.se

 REGIONTEATER VÄST

**SVERIGES STÖRSTA PRODUCENT AV
SCENKONST FÖR EN UNG PUBLIK
SÖKER**

DRAMATURG

WWW.REGIONTEATERVAST.SE

**ÄR DU VÅR NYA
TEATERTEKNIKER?**

Örebro länsteater söker en vikarierande teatertekniker
med fokus på ljud/ljus/scen teknik. Läs mer på
www.orebrolansteater.se > Kontakt > Lediga tjänster

Vi behöver din ansökan senast 8 oktober!

ÖREBRO LÄNSTEATER

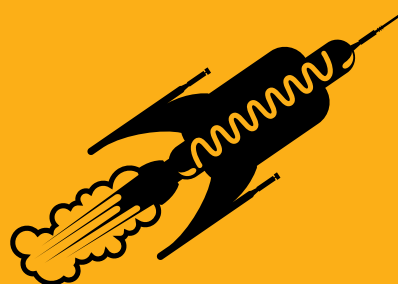
Vill du ställa till en scen,
byggd på kunskap?

NS DANSPEDAGOGIK FILM MEDIA OPERA SCENKONST

Nya kurser att söka
på **uniarts.se**
senast 15 oktober!

Utbildningsstart vårterminen 2019

STOCKHOLM UNIVERSITY
OF THE ARTS | STOCKHOLMS
KONSTNÄRLIGA
HÖGSKOLA

FRI ENTRÉ!
Boka på
uniarts.se

6–12 OKTOBER 2018

DEPARTURE

18 FÖRESTÄLLNINGAR

AV OCH MED EXAMENSSTUDENTER I
MIMSKÅDEPELERI & SKÅDEPELERI
PÅ StDh, Valhallavägen 189 & 193

STOCKHOLM UNIVERSITY
OF THE ARTS | STOCKHOLMS
KONSTNÄRLIGA
HÖGSKOLA

Dags att skicka in förslag på seminarier till Scenkonstbiennalen 2019!

Härmed presenterar vi den nya programgruppen: Anders T Carlsson, Chrissie Faniadis, Maria Grönfeldt Thörnberg, Vilma Seth, och Mikael Wranell!

Scenkonstbiennalen äger rum i Sundsvall/Härnösand 14-19 maj 2019.

Programgruppen gör urval och skapar ett så spännande och brett seminarieprogram som möjligt av alla idéer som våra medlemmar skickar in.

Nu längtar vi efter era förslag! Senast den 30 november 2018.
Mer information och formulär finns på vår hemsida scensverige.se

www.scensverige.se

För dig
som är ny
medlem
i facket!

”Nu har jag
större lugn
och trygghet”

I medlemskapet i Teaterförbundet kan du välja riktigt bra personförsäkringar från Folksam. En fördel med det är att du betalar ett lägre pris på försäkringen än om du skulle skaffa den på egen hand. En annan är att försäkringarna ger dig och din familj ekonomisk trygghet i vardagen.

Så var du än befinner dig i livet just nu, kan du välja en försäkring som kompenserar för förlorad inkomst eller större kostnader. Samhällets skydd vid dödsfall kan vara begränsat. Därför har vi en försäkring som ger dina nära ekonomisk trygghet om det värsta skulle hända dig.

Upptäck mer!
Ring 0771-950 950 eller läs mer på:
folksam.se/teaterforbundet

Folksam
För allt du bryr dig om

Förbundsnytt

Avgiften till Teaterförbundet är nu avdragsgill

Från och med den 1 juli 2018 är medlemsavgiften till Teaterförbundet för scen och film avdragsgill, vilket innebär att du får tillbaka 25 procent av avgiften i samband med ditt slutskattebesked. En förutsättning för att få avdraget är att den sammanlagda medlemsavgiften till Teaterförbundet under året uppgått till minst 400 kr.

Så här går det till:

1. Som medlem i Teaterförbundet för scen och film betalar du din månatliga medlemsavgift.

2. Teaterförbundet skickar kontrolluppgift till skatteverket vid årets slut.

3. Avdraget på 25 procent av medlemsavgiften görs med automatik i deklarationen och du får tillbaka beloppet i form av sänkt skatt i samband med det årliga slutskattebeskedet.

Så här mycket sänks kostnaden för medlemsavgiften:

Årsinkomst	Du betalar nu	Efter skatteavdrag
Upp till 150 000 kr	210 kr/månad	158 kr/månad
150 001 - 210 000 kr	260 kr/månad	195 kr/månad
210 001 - 280 000 kr	285 kr/månad	214 kr/månad
Över 280 000 kr	305 kr/månad	229 kr/månad

Tristan är nytt regionalt skyddsombud

Tristan Agdler tar över som regionalt skyddsombud på scenområdet, efter Mårten Gunnartz, som nu gått i pension.

En av skyddsombudens övergripande uppgifter är att företräda sina arbetskamrater i arbetsmiljöfrågor och verka för en god arbetsmiljö i samverkan med arbetsgivaren. På arbetsplatser med fler än fem anställda ska en eller flera skyddsombud utses.

En del av uppdraget som regionalt skyddsombud på Teaterförbundet är att hjälpa till att aktivera det lokala skyddsarbetet och att ge råd och stöd till mindre arbetsplatser där det kan vara svårt att få igång en fungerande organisation för arbetsmiljöarbete.

Samverkan mellan arbetsgivare och

arbetstagare syftar till ett förebyggande arbete för att uppnå en säker och god arbetsmiljö, såväl fysiskt som psykosocialt. Som en del i det arbetet verkar Teaterförbundets regionala skyddsombud i en stödjande funktion genom bland annat utbildningar och arbetsplatsbesök så att en eller flera lokala skyddsombud väljs men också så att ett lokalt systematiskt arbetsmiljöarbete kommer igång i verksamheten.

Regionalt skyddsombud för scenområdet, Tristan Agdler, når du via e-post: tristan.agdler@teaterforbundet.se eller per telefon 08-441 13 00.

Regionalt skyddsombud för filmområdet är Eleonor Fahlén, e-post: eleonor.fahlen@teaterforbundet.se eller telefon 08-441 13 00.

Handbok mot sexuella trakasserier i arbetslivet

Ingen på arbetsplatsen ska behöva riskera att utsättas för sexuella trakasserier och repressalier. Ansvar för att förhindra detta ligger på arbetsgivaren och uppfylls genom ett förebyggande arbete. Ett aktivt förebyggande arbete kräver ständiga kontroller av arbetsförhållandena för att rensa bort allt som kan innebära risk för sexuella trakasserier och repressalier.

TCO har tillsammans med sina medlemsförbund, däribland Teaterförbundet för scen och film, tagit fram en handbok mot sexuella trakasserier.

Den innehåller tips om hur den fackliga organisationen och arbetsgivaren kan samarbeta med det förebyggande arbetet för att förhindra sexuella trakasserier, och listar vad som ska göras om sexuella trakasserier har inträffat på arbetsplatsen.

Handboken innehåller även en fördjupande del som mer utförligt beskriver de regler som finns och hur dessa bör tillämpas på bästa sätt.

Ladda ner handboken från teaterforbundet.se eller tco.se.

Under hösten kommer även en handbok med diskussionsfrågor att tas fram av Teaterförbundet och Svensk Scenkonst. Den ska användas tillsammans med rapporten *Ett tillfälle att ta vara på för att skapa förändring*, som togs fram av Kommissionen mot sexuella trakasserier inom scenkonsten i våras.

Alba August får Sästaholms pris till Höstsols minne 2018

Skådespelaren Alba August får Sästaholms pris till Höstsols minne, som delas ut för elfte gången till en ung och lovande scenkonstnär. Alba August får priset med motivering: "hon med smärt-sam charm och underfundig humor ger oss unga Astrid tillbaka. En egensinnig gestaltning med känslighet och stort skådespeleri – och därtill mod – i Astrids anda!".

Pristagaren får 50 000 kronor för personlig utveckling, samt möjlighet att inreda ett hotellrum på Sästaholm.

I juryn ingår Anna Carlson, skådespelare, Jan Göransson, presschef Svenska Filminstitutet och skådespelarna Lindy Larsson och Sara Jangfeldt.

Patrick Karlsson

Teaterförbundet / för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: Simon Norrthon (skådespelare) ordförande, Christina Olofson (filmregissör), vice ordförande, Måns Clausen (skådespelare), Minna Krook (koreograf), Thomas Nording (scenotekniker).

Övriga ledamöter: Mary-Anne Buyondo (skräddare), Tove Dahlberg (operasångare), Robert Forsman (säkerhetschef), Andrzej Glosniak (dansare), Thérèse Hörnqvist (producent), Zofi Lagerman (scenograf), Martyna Lisowska (musikalartist), Aleksa Lundberg (skådespelare), Niclas Peyron (production manager, film), Pontus Plaenge (skådespelare/regissör).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

ÄR DITT KONTRAKT OK?

Har du fått ett nytt uppdrag och är osäker på om kontraktet är skrivet som det ska? Du som är medlem kan höra av dig till Teaterförbundets medlemsrådgivning så hjälper våra jurister dig att granska kontraktet.

Kontakta jour@teaterforbundet.se eller ring 08-441 13 00.

FÖLJ TEATERFÖRBUNDETS ARBETE!

 facebook.com/Teaterforbundet

 twitter.com/Teaterforbundet

 instagram.com/scenochfilm

Teaterförbundet
/ för scen och film

Dags att söka Smalbensstipendiet 2018!

Smalbensstipendiefonden instiftades 2012 för att utdela ett återkommande stipendium till den eller dem som med teatrala medel utdelar en välriktad spark mot smalbenen på all slags diskriminering.

Fondens stipendium på 10 000 kr utdelas i november 2018.

Ansökningstid 9 september—14 oktober 2018

Frågor som ska besvaras i ansökan

1. Beskriv så konkret du/ni kan dina/era visioner, vad du/ni vill uppnå?
2. Beskriv så konkret du/ni kan vad du/ni vill göra om du/ni får stipendiet?
3. Redogör för dina/era kompetenser och erfarenheter i relation till det du/ni vill genomföra.

Ansökningar skickas till: smalbensstipendiet@teaterforbundet.se

Fondens styrelse utgörs av Sofia Berg Böhm, Farnaz Arbabi, Jimmy Endeley och Stefan Böhm. Styrelsen kommer att granska och bedöma inkommande ansökningar samt utse stipendiat.

Tidigare stipendiater

- 2013 Dimen Abdulla för "På alla fyra"
- 2014 Evin Ahmad för "Betongsafari"
- 2015 Henrik Wenne för "CANTSPEAK"
- 2016 Christopher Lehmann för "Drömmaren"
- 2017 Alica Tserkovnaja för "Identitet – vem är jag?"

Kalendarium

- 8 OKT **Gaga & Choreographic Practice**
med Keren Rosenberg. Workshop i Malmö för yrkesverksamma dansare. (Dansalliansen och Danscentrum Syd)
- 8 OKT **Sånggestaltning för dansare med Pia Olby**
Workshop i Stockholm för yrkesverksamma dansare. (Dansalliansen)
- 11 OKT **Ansök om Verksamhetsbidrag från KUR**
Regional och lokal teater, dans och musik, Stockholm.
- 14 OKT **Sök Smalbensstipendiet**
För en välriktad spark mot smalbenen på all slags diskriminering.
- 18 OKT **Internationella Komedifilmfestivalen**
Seminariar och filmer under tre dagar i Stockholm.
- 18 OKT **Projektbidrag inom film**
Ansök från Konstnärsnämnden 18 sep–18 okt.
- 19 OKT **Mötesplats Dans Stockholm**
Ett tillfälle för dansare och koreografer att träffas och utbyta erfarenheter. (AF Kultur, Danscentrum och Teaterförbundet)
- 19 OKT **Coming Soon till en teater nära dig**
En interaktiv föreläsning i Göteborg om trailerns dramaturgi och berättarteknik. (Kulturakademin)
- 19 OKT **Trailer workshop Sell it - Don't tell it**
En workshop för er som arbetar med kommunikation och marknadsföring inom teater, dans eller musik. (Kulturakademin Trappan)
- 22 OKT **Movement material med Rasmus Ölme**
Workshop i Stockholm för yrkesverksamma dansare. (Dansalliansen och Danscentrum Stockholm)
- 25 OKT **Projektbidrag inom teater och dans**
Ansök från Konstnärsnämnden 18 sep–25 okt.
- 30 OKT **Pitch Berlin**
Pitch för manusförfattare och regissörer inom film och TV. (AF Kultur Media/ EURES)
- 5 NOV **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 7 NOV **Stockholm Internationella Filmfestival**
Stockholms 29:e internationella filmfestival 7–18 november 2018.
- 13 NOV **Dansmässan 2018, Stockholm**
Festival, mäsas och samtal på flera platser i Stockholm, 13–15 nov. (Danscentrum Stockholm)
- 19 NOV **Forum för scenkonst:**
Finns barnteater utan en barnpublik? Seminarium i Göteborg. (Kulturakademin och Högskolan för scen och musik).

Teaterförbundet för scen och film presenterar stolt en av sina nya medlemmar

Välkommen Per Löfgren!

Vad fick dig att gå med i Teaterförbundet för scen och film?

– En jobbig produktion tidigare i år där jag kände att jag måste få någon större kraft i ryggen. Facket är viktigt för att motverka att man känner sig "överkörd" av produktioner.

Namn: Per Löfgren.

Ålder: 43 år.

Yrke: Platschef/Platschefsassistent.

Gör just nu: Jobbar på en Netflixserie som heter *Störst av allt*.

Tidigare jobb: I denna bransch har jag jobbat med *Beck*, *Modus*, *Innan vi dör*, *Bonusfamiljen*, *Tårtgeneralen* och mycket mer. Innan jag började i denna bransch, så har jag bland annat kört lastbil och jobbat på bank.

Favoritsysselsättning: Jag fotar och filmar på fritiden. Har börjat lära mig redigering nu också.

Nästa film/scenkonstföreställning du ska se: Tänkte kolla på *The Equalizer 2* på bio. Gillar action ...

Vad gör du om tio år: Tänker mig att jag gör nått avslappnande och kul ... kanske i filmbranschen.